

2007 gruodžio 12
Nr. 23

Lietuvos
 Katalikų
 Bažnyčios
 informacijos
 centro
 leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Bažnyčia Lietuvoje

Dėl Žmogaus palaikų laidojimo įstatymo ir Kremavimo įstatymo projektų	2
Paminėta Negimusio kūdikio diena	2
Paminėtos vysk. V. Borisevičiaus gimimo 120-osios metinės	5
Lietuvos Caritas darbo grupė aptarė maisto dalijimą nepasiturintiems	6
Lietuvos Caritas įvertinimas	7
Kunigų susirinkimai	8
Kražių skerdynių minėjimas	9
Konferencija parapijų katechetams	10

Homilijos

KLUSNUMAS IR TARNYSTĖ Šventoji Šeima (A)	11
PALAIMINTI METAI Švč. M. Marija – Dievo Gimdytoja	12

Straipsniai

Kardinolas Walter Kasper EKUMENIZMAS ŠIANDIEN IR RYTOJ	13
SAKRAMENTINĖS BAŽNYČIOS PRIGIMTIES EKLEZIOLOGINĖS IR KANONINĖS PASEKMĖS	16

Bažnyčia pasaulyje

Kardinolų užduotis – skelbti Kristaus tiesą	22
Krikščionybė – ne europietiška religija	23
Pirmasis <i>ad limina</i> vizitas iš Mongolijos	24

Dėl Žmogaus palaikų laidojimo įstatymo ir Kremavimo įstatymo projektų

2007 11 29

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime yra svarstomi Žmogaus palaikų laidojimo įstatymo (XP-1505(4)) ir Kremavimo įstatymo (XP-2627) projektai. Šie įstatymai yra labai svarbūs visuomenei, todėl Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas arkivyskupas Sigitas Tamkevičius laišku kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininką Antaną Matulą išreikšdamas Bažnyčios poziciją dėl kai kurių minėtų projektų nuostatų.

Vadovaudamasi savąja Kanonų teise Katalikų Bažnyčia primygtinai pataria išlaikyti paprotį laidoti mirusiųjų kūnus, tačiau nedraudžia kremavimo, nebent jis būtų pasirinktas dėl katalikiškai doktrinai priešingų motyvų (plg. CIC 1176 §3). Pagarba kremuotiems palaikams turi prilygti pagarbai, rodomai mirusiojo asmens kūnui. Kremuoti palaikai turėtų būti gabenami, laikinai laikomi ir laidojami su jiems derama pagarpa, o to neužtikrina kai kurios įstatymų projektų nuostatos. Nepagarba kremuotiems palaikams būtų rodoma neribotą laiką juos laikant namie arba kitoje pagal krašto tradiciją neįprastose mirusiųjų palaikų laikymo vietose. Laidojimu negalima vadinti pelenų išbarstymo ant žemės ar vandens paviršiaus. Kremuoti palaikai turi būti laidojami žemėje arba kolumbariumose paženklinant konkretaus asmens kremuotų palaikų vietą.

Katalikų Bažnyčios požiūriu įstatymo projekte esanti nuostata, jog negimęs vaikas iki 22-osios nėštumo savaitės prilyginamas medicininiams atliekoms, yra didelė nepagarba žmogui.

Arkiv. S. Tamkevičius išreiškė viltį, jog įstatymo leidėjai atkreips dėmesį į šias pastabas ir pakoreguos projektus taip, kad būtų išlaikyta mūsų krašte giliąs tradicijas turinti pagarpa mirusiųjų palaikams.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Paminėta Negimusio kūdikio diena

Kaune

Lapkričio 23-iają, prisimenant skaudžią datą – Lietuvoje sovietmečiu 1955 m. įteisintą abortą, – minima Negimusio kūdikio diena ir meldžiamasi už aborto aukas. Visą lapkritį Kauno arkivyskupijos šeimos centras kvietė dalyvauti maldos akcijoje už negimusius kūdikius ir jų tėvus. Šiemetinė maldos akcija, pavadinta Šventojo Rašto žodžiais „Tavo vardą įrėžiau savo delne“ (Iz 49, 16), ir specialia malda buvo kviečiama melsti sutaikinimo ir išgijimo malonės kūdikius praradusioms šeimoms. Išgyvenusieji kūdikio netekties skausmą ir ieškantys pagalbos specialiai parengtais lankstinukais buvo raginami kreiptis į Kauno arkivyskupijos šeimos centrą, vykdančią „Krizinio nėštumo“ programą. Šio centro šeimų pastoracijos ir jaunimo programos „Pažink save“ koordinatorės Jurgitos Ščiukaitės teigimu, šiemet minėtą maldos akciją ypač parėmė arkivyskupijos Jaunimo centras ir akademinės sielovados bendradarbiai. Lapkričio 23 d. Kauno technologijos universitete, Vytauto Didžiojo universitete, Lietuvos žemės ūkio universitete, minint negimusius vaikus, buvo uždegtos žvakės, paskleista informacijos apie gyvybės išsaugojimo svarbą. Už negimusius kūdikius šv. Mišias Švč. Sakramento (studentų)

Diakonų šventimai

Gruodžio 1 d. Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje Kaune arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ į diakonus įšventino du Jėzaus draugijos narius: **Vaidą Lukoševičių SJ** (gim. 1976 m.) ir **Mindaugą Malinauską SJ** (gim. 1977 m.).

-Kn-

Chorų šventė

Gruodžio 1 d. į Žemaičių Kalvarijos baziliką iš Telšių vyskupijos atvyko net šešių parapijų bažnytiniai chorai. Pirmąjį šio mėnesio šeštadienį Švč. M. Marijos garbei šv. Mišias, kaip ir kiekvieną pirmąjį mėnesio šeštadienį, aukojo bazilikos kapitulos kanauninkai: kapitulos pirmininkas, Telšių vyskupijos kurijos kancleris kan. bažn. t. lic. R. Saunorius, Telšių seminarijos rektorius kan. teol. lic. V. Gudeliūnas, bazilikos rektorius kan. mgr. J. Ačas, Bazilikos vikaras kan. teol. lic. A. Sabaliauskas. Su šiais kanauninkais šv. Mišias koncelebravo Telšių katedros kanauninkų kapitulos narys, Akmenės dekanas E. Zulcas. Šv. Mišių, kurių metu giedojo jungtinis choras, koncelebracijai vadovavo bazilikos rektorius kan. J. Ačas.

Šv. Mišių metu jungtinio choro giedamos giesmės kvietė maldininkus giliai susikaupus kelti savo mintis ir širdis į Viešpatį. Vargonavo bazilikos vargonininkė K. Kondratavičienė, o chorui keisdamiesi dirigavo atskirų chorų vadovai. Per pamokslą kan. J. Ačas priminė choristams ir vargonininkams, jog šis susibūrimas yra skirtas ir šv. Cecilijos – choristų, vargonininkų globėjos – garbei. Prie stebuklingojo Švč. M. Marijos – Kriekšioniškų Šeimų Karalienės – paveiklo šioje šventovėje nuolat meldžiamės už visas krikščioniškas šeimas, kurios yra Bažnyčios ir Lietuvos ateitis. Kanauninkas kalbėjo apie šventųjų aktualumą šių dienų pasaulyje, primindamas šv. Cecilijos, gyvenusios III a. ir nepabūgusios paaukoti už tikėjimą savo gyvybę, pavyzdį. Klausytis Dievo žodžio ir jį vykdyti – tikrasis šventumas, kurio turi siekti kiekvienas krikščionis. Klausymasis veda į supratimą ir suvokimą, o štai choristai, giedodami giesmes, kviečia klausytis ir išgirsti tikėjimo tiesas. Tokiu būdu kiekvienas, kuris gieda, ne tik dvigubai meldžiasi, bet ir katekizuoja tikinčiąją tautą. Pamokslininkas linkėjo

susirinkusiems choristams ir chorų vadovams savo giesmė šlovinti Viešpatį ir siekti šventumo Dievo Motinos bei šv. Cecilijos pavyzdžiu.

Po iškilmingų šv. Mišių bazilikoje atskiri chorai atliko savo parengtas programas. Buvo giedamos giesmės, šv. Mišių dalys, atliekami sakraliniai kūriniai. Po koncerto padėkos raštai įteikti: Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos choristams, choro vadovui R. Dauniui bei šio choro solistei E. Daunienei, koncertmeisteri L. Saparienei; Tirkšlių parapijos chorui bei vadovui V. Poškui; Vieکشنیų parapijos chorui bei vargonininkui V. Lizdeniui; Alsėdžių parapijos chorui bei vargoninei A. Lizdenytei; Akmenės chorui, jo vadovui A. Gulbinui; Žemaičių Kalvarijos bazilikos chorui ir jo vadovei K. Kondratavičienei; brolių Lizdenių vokaliniam ansambliui, atlikusiam savo parengtą programą šiame renginyje; taip pat Žemaičių Kalvarijos bazilikos choro seniūnei, choristei A. Mikalauskienei, Žemaičių Kalvarijos kultūros centro direktorei R. Jokubauskienei, bazilikos kanauninkams – rektoriui J. Ačiui ir vikarui A. Sabaliauskui.

Po visų iškilmių choristai su vadovais bei kanauninkais rinkosi į Žemaičių Kalvarijos kultūros centrą, kur vyko linksma agapė. Skambėjo dainos ir Vieکشنیų kapelos atliekama liaudies muzika. Šia pakilia nuotaika Žemaičių Kalvarijoje buvo palydėti besibaigiantys liturginiai metai, liudijantys apie advento ir naujųjų liturginių metų pradžią ir rimties laikotarpį, kuris visus veda į Kalėdų džiaugsmą. -kasab-

Seminaras apie krikščionišką vadovavimą

Spalio 28–30 d. Šiluvoje, Popiežiaus Jono Pauliaus II namuose, vyko VDU KTF Krikščioniškojo ugdymo centro ir Nacionalinės katalikiškųjų mokyklų asociacijos organizuotas seminaras „Krikščioniškas vadovavimas. Situacija Lietuvoje: poreikiai ir galimybės“. Seminaro lektorius – kun. Michael'as Carrolas (JAV), nuo 1970 m. Wisconsin vyskupijos jaunimo sielovados koordinatorius, TEC judėjimo nacionalinio komiteto narys, 1990 m. sukūręs ir pradėjęs tarptautinę moksleivių mainų programą *Global Outreach*, kurią koordinavo iki 2002 m.

Krikščioniškojo vadovavimo samprata – Lietuvoje beveik netyrinėtas studi-

koplyčioje aukojo VDU kapelionas kun. Simas Maksvytis. Gyvybės kultūrai puoselėti buvo skirtos ir dvi Krikščioniškųjų gimdymo namų gydytojo Virgilijaus Rudzinsko paskaitos; Šeimos centre paskaitoje, skirtoje studentams ir vyresniųjų klasių moksleiviams, dalyvavo skautai, VDU „Rasos“ gimnazijos moksleiviai.

Pasak arkivyskupijos Šeimos centro vadovės Giedrės Aukščiūnienės, Negimusio kūdikio diena vis aktyviau minima parapijose. Tradiciškai kasmet kūdikius praradusiems tėvams Sutaikinimo pamaldos rengiamos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčioje. Be šių pamaldų, prieš vakaro šv. Mišias buvo adoruojamas Švč. Sakramentas, klausoma individualių išpažinčių (bažnyčios rektoriui kun. Kęstučiui Rugevičiui talkino arkikatedros bazilikos rektorius kun. Evaldas Vitulskis). Šv. Mišias aukojęs kun. K. Rugevičius jų metu kvietė melstis už negimusius, pas Viešpatį iškeliačius vaikelius ir įvairiomis aplinkybėmis jų netekusius tėvus. Pastariesiems bažnyčios rektorius skyrė savo homiliją, atkreipdamas dėmesį, jog kiekvienas žmogus yra Dievo šventovė, pašauktas būti gyvybės nešėju.

Negimusio kūdikio dienos intencijomis vakaro šv. Mišios buvo aukojamos ir kitose Kauno I dekanato bažnyčiose. Į vigiliją ir šv. Mišias kvietė Kristaus Prisikėlimo parapija. Minėdamos šią dieną, parapijos, pasak Kauno I dekanato šeimos centro vadovės Raimondos Pundziūtės, rengė gyvybės vertę teigiančius standus, susitiko su arkivyskupijos Šeimos centro specialistais.

Domeikavoje

Domeikavos Lietuvos kankinių bažnyčioje lapkričio 23 d. vidudienį Švč. Sakramento adoracija ir Rožinio malda, kuriai vadovavo Kauno kunigų seminarijos klierikas Aurelijus Barkauskas, melstasi už abortų aukas. Prieš pat vidurdienį nuaidėjo 52 varpo dūžiai, primenantys aborto įteisavimo metus Lietuvoje. 12 val. Aukštosios Panemunės Švč. M. Marijos Vardo parapijos klebonas, dekanas kan. Deimantas Brogys ir Domeikavos parapijos klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas aukojo šv. Mišias.

Per šv. Mišias kan. D. Brogys kvietė melstis už nužudytus negimusius vaikus, kurie galėjo būti drauge, taip pat dėkoti Dievui už maloną gimti mylinčių tėvų šeimose ir prašyti Viešpaties pagalbos saugojant gyvybę nuo jos pradėjimo iki natūralios mirties. Giedojo Domeikavos mišrusis choras „Versmė“. Kartu su tikinčiais meldėsi Domeikavos gimnazijos mokytojai, moksleiviai. Jiems kan. D. Brogys skyrė savo pamokslą žodžius, kviečiančius užaugus daryti deramus sprendimus kitų žmonių, ypač silpnųjų, atžvilgiu, sugebėti pasirinkti tikrąsias vertybes, kurias, tokias kaip gyvybę, šeima, tikra laimė ir meilė, pasaulis linkęs nuslėpti ar nutylėti. Po šv. Mišių prie tautodailininko Adolfo Teresiaus sukurtos koplytstulpio bažnyčios šventoriuje buvo palaidoti negimusio kūdikio palaikai.

Vėliau Domeikavos gimnazijoje vyko konferencija, pradėta jaudinančiais negimusio kūdikio laiško savo mamai žodžiais, kuriuos gimnazijos moksleiviai perteikė multimedijos projektu „Tark „taip“ gyvenimui“. Konferencijos dalyvius pasveikino gimnazijos direktorius Dalius Vibrantis, ją vedė kun. R. Skrinskas. Penkiuose pranešimuose įvairiais aspektais aptarta aborto žala. Paramos fondo „Vaiko tėviškės namai“ direktorius Mindaugas Pliauga savo pranešime „Kam priklauso gyvybė?“ apgailestavo, jog įstatymai, ginantys gyvybę, sunkiai skinasi kelią. Pasak prelegento, nauja gyvybė nėra moters kūno dalis; tai naujas žmogus, kurio „teisė į

gyvenimą turi būti apsaugota ir ginama įstatymų“. „Pradėtas vaikas jau gyvena visuomenėje, tad natūralus egzistencinis jo poreikis gyventi turi būti patenkintas“, – sakė M. Pliauga, kviesdamas elgtis kaip šviesos vaikams ir neprisidėti prie tamsos darbų.

Lietuvos *Caritas* generalinis direktorius kun. Robertas Grigas pranešime „Abortai – iššūkis žmoniškumui ir tautos išlikimui“ tvirtino, jog „antinacionalinis ir antihumaniškas įstatymas“ Lietuvoje neatšauktas, tad būtina toliau skleisti teisingą informaciją apie abortų žalą, rengti viešas akcijas, rašyti peticijas ir svarbiausia – pasiūlyti „gerokai suvedžiotiems, manipuluojamiems jaunimo, suaugusiųjų protams labai patrauklią gyvybės pasirinkimo alternatyvą“, paremti Valstybinės šeimos politikos koncepcijos ir Paramos šeimai pagrindų įstatymo projektus.

Jauniesiems konferencijos dalyviams buvo skirtas Krikščioniškųjų gimdymo namų gydytojos Violetos Mačiulaitienės pranešimas apie medicininis aborto aspektus. Teisininkų sąjungos *Už šeimą ir gyvybę* atstovė Laima Šilanskienė (Lazdijai) analizavo gyvybę ginančius įstatymus, atkreipdama dėmesį, kad Baudžiamajame kodekse nėra realios atsakomybės už negimusio kūdikio nužudymą, siūlė kiek išgalima aiškinti visuomenei, jog tik Viešpats yra žmogaus gyvybės šeimnininkas. Lietuvių tautinės kultūros centro etnologas Aleksandras Žarskus pranešime „Žmogaus teisių ir demokratiškos laisvių pavojai“ negimusios gyvybės naikinimą susiejo su nevaržomu visuomenės narių naudojimu savo laisvėmis ir teisėmis ir pabrėžė, jog demokratija, kai leidžiama rinktis legalų blogį, teikia žmogui daug pavojų ir galimybę suklysti.

Jonavoje

Negimusio kūdikio diena paminėti buvo skirtas lapkričio 22 d. Šv. apaštalo Jokūbo parapijos namuose vykęs renginys, kurį organizavo Jonavos katalikiško jaunimo centras „Vartai“ (vadovė I. Kuuzeorg-Petrikonienė) ir Jonavos dekanato šeimos centras (vadovė V. Žiemienė). Jis pradėtas Viešpaties garbinimo giesme, *Lacrimos* eilėmis „Už negimusius“. „Šiandieniniame pasaulyje gyvybė yra labai trapi, diskusijos apie ją itin aktualios“, – sakė I. Kuuzeorg-Petrikonienė.

Vėliau susirinkusieji klausėsi gydytojos Editos Rupšienės paskaitos. „Už žodžių „abortas“, „nėštumo nutraukimas“ slepiasi siaubinga tikrovė – žmogaus gyvybės žudymas, – sakė gydytoja. – Statistika apie abortus yra klaidinga, daugybė nėštumo nutraukimų, ypač atliekamų privačiuose ginekologijos kabinetuose, nėra fiksuojami. Tačiau net oficialiais duomenimis abortų skaičiumi Lietuva pirmauja Europoje.“ Remdamasi praktika, gydytoja teigė, kad abortus renkasi lygiai tiek pat netekėjusių moterų, kiek ir ištekėjusių. Jonavos dekanato šeimos centro bendradarbi gydytoja Zita Laurinaitienė kalbėjo apie vyro vaidmenį moteriai renkantis abortą ir jos dvasinę būseną nutraukus gyvybę. „Už naują gyvybę yra vienodai atsakingas ir vyras, ir moteris. Deja, dažniausiai dvasinę traumą patiria moteris, toji žaizda lieka visam gyvenimui, o tuo metu, kai moteriai labiausiai reikia vyro pagalbos, jo šalia nebūna“, – sakė Z. Laurinaitienė.

Po gydytojų paskaitų renginio dalyviams buvo įteiktos stiklinės širdelės – gyvybės trapumo simbolis. Jiems taip pat parodytas nuotaikingas filmas apie vaikelio gyvenimą mamos iščiose „Sveiki! Čia aš“. Vėliau Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už apsisprendusius nutraukti užsimezgsią gyvybę.

jų objektas ir iki šiol beveik neapmąstytas reiškinys. Seminara vadovas ją pristatė savitai ne teorizuodamas, bet pateikdamas pavyzdį, ne atskleiddamas metodologinius principus, bet pasakodamas istoriją. Suformuluotos kelios paprastos tezės, pateiktos kelios nesudėtingos „teorinės“ schemos, tačiau jas stebė pavyzdžių ir istorijų iš Amerikos patirties pasakojimas. Remdamasis *Global Outreach* ir kitų sielovadinių Amerikos projektų patirtimi, tėvas Michael'as kvietė seminara dalyvius apmąstyti šio vadovavimo sampratą ir rekonstruoti savo gyvenimo patirtį bei įvertinti dabartinę situaciją Lietuvos katalikiškojo ugdymo įstaigose.

Seminara vadovas sukūrė refleksinę terpę, kurioje trys skirtingos seminara dalyvių grupės – įstaigų vadovų, sielovadininkų ir mokytojų bei tėvų – mėgino suformuluoti „stipriąsias“ bei „silpnąsias“ katalikiškųjų mokyklų savybes, taip pat nurodyti jų galimybes siekti savo tikslų bei kliūtis, išskylančias juos įgyvendinant. Apibendrinus darbo grupių rezultatus, paaiškėjo, kuria linkme turėtų judėti katalikiškos mokyklos, kaip į jų poreikius galėtų atsiiepti Krikščioniškojo ugdymo centras.

Krepšinio turnyras

Lapkričio 17 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko tarptautinis krepšinio turnyras tarp seminarijų. Jau kelerius metus iš eilės turnyre dalyvauja keturios seminaristų krepšinio rinktinės – trys Lietuvos ir viena Latvijos.

Šiomet sporto šventė, surengta Vilniaus seminarijos klierikų Mindaugo Grendos ir Stanislovo Valiukevič, prasidėjo ankštų rytą lotynų kalba aukotomis šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Rygos seminarijos rektorius. Vėliau, pasistiprinę prie pusryčių stalo, klierikai susirinko sporto salėje, kur vyko turnyro atidarymas. Organizatoriai pasveikino visus sportininkus ir atnimimui padovanojo nuotraukų, kuriose užfiksuotos praėjusių metų turnyro akimirkos. Vilniaus seminarijos rektorius kun. Robertas Šalaševičius priminė šio susitikimo pagrindinį tikslą – bendrystę tarp klierikų, turinčių tą patį pašaukimą, ir galimybę per tai atnaujinti savo tikėjimą, sykiu ragindamas garbingai ir įnirtingai kovoti dėl prizinių vietų.

Varžybos, kaip ir kasmet, buvo emocišingos bei įtemptos. Po popiet vykusių finalinių dvikovų paaiškėjo prizinin-

kai. Ketvirtąją vietą užėmė Rygos, trečiąją – Vilniaus, antrąją – Telšių komanda, o turnyro čempionais vėl tapo Kaucho seminarijos krepšinio komanda. Čempionų gretose žaidė ir turnyro rezultatyviausio žaidėjo titulą pelnęs Tomas Baranauskas. Prizininkams įteikus taures, buvo sukalbėta bendra padėkos malda, o renginio pabaigoje visi varžybų dalyviai nusifotografavo.

-mb-

Šiluvos Marijos paveikslų kelionė

Išsivijoje

Neseniai pradėto leisti aplinkkraščio *Šiluvos žinia išsivijoje* antrajame numeryje (2007 m. lapkritis) skelbiama, jog Šiluvos Dievo Motinos piligriminio paveikslų kopijos kelionė prasidėjo Los Andželo šv. Kazimiero parapijoje: viena jo kopija keliauja po šeštadieninę mokyklą, kita – per šios parapijos šeimą, dar viena – Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje Čikagoje.

Los Andželo šv. Kazimiero lietuvių parapijos komiteto ir parapijiečių rūpesčiu įkurtas Šiluvos komitetas nutarė šį garsų įvykį paminėti Los Andžele ne tik tarp lietuvių, bet šią žinią paskleisti ir amerikiečiams bei kitų tautybių katalikams. Nutarta 2008 metų gegužės 4 d. Los Andželo Angelų Karalienės katedroje (*Cathedral of Our Lady of the Angels*) surengti iškilmingas šv. Mišias. Į šias iškilmes, pasak komiteto pirmininko klebono Stanislovo Anužio, žada iš Lietuvos atvykti arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Los Andželo vyskupijos atstovai, prelatas Edmundas Putrimas ir kiti garbingi svečiai.

Šiluvos komitetas pradėjo vykdyti savo užduotį – kviesti lietuvius įsitraukti į šią labai daug darbo, jėgų ir svarbiausia – lėšų reikalaujančią veiklą. Su pagrindiniais pirminiais darbais supažindino komiteto vicepirmininkė Marytė Newsom. Vienas iš svarbių darbų yra per spaudą (religinę ir pasaulietinę) paskleisti informacijos apie Šiluvos stebuklą įvairiomis kalbomis, paraginti visus Kalifornijos lietuvius aktyviai dalyvauti gegužės mėn. švėsimose Mišiose. Pradėtas rengti ir tai progai skirtas leidinys. Katedros galerijoje vyks meno ir lietuvių tautodailės paroda Švč. Mergelės Marijos apsišvišimo tema. Daug ką nuveikti turi parapijos choras ir jo vadovas Viktoras Ralys. Nutarta

Prienuose

Lapkričio 22 d., 52-ųjų aborto įteisavimo Lietuvoje metinių išvakarėse, Prienu parapijoje svečiavosi ir paskaitą apie lytiškumą ir jo ugdymą skaitė gydytojas, Vytauto Didžiojo ir Mykolo Romerio universiteto dėstytojas kun. prof. dr. Andrius Narbekovas.

Prienu bažnyčioje jis vadovavo Eucharistijos šventimui ir drąsino šeimas, kad „nepasiduotų ir būtų drąsios kovodamos prieš šiandienos pasaulio metamus iššūkius: nepagarbą sutuoktiniui, gyvybei, santuokai“. Po šv. Mišių į parapijos namus susirinko gausus klausytojų būrys: jaunimas, tėvai, gydytojai, mokytojai. Lektorius džiaugėsi, jog turi galimybę bendrauti ir dalytis savo mintimis su Prienu krašto žmonėmis.

Profesorius, kuris yra ir Bioetikos komiteto prie Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijos narys, paskaitoje apžvelgė itin opius ir svarbius šiandienos visuomenei klausimus apie lytiškumo ugdymą, manipuliavimą gyvybe ir žmonėmis. „Mes puikiai galime jausti, kaip į mūsų visuomenę skverbiasi galinga ir gigantiška rinkos „mašina“. Keisčiausia, jog ją labai dažnai remia ir Lietuvos valdžia, kartu bendradarbiaujanti su verslo grupėmis, turinčiomis savų interesų“, – kalbėjo profesorius. Tačiau jis taip pat pabrėžė, jog labai svarbus kiekvieno mūsų indėlis ir požiūris. „Labai lengva atskirti drovų vaikiną nuo nedrovaus, drovią merginą nuo nedrovią. Todėl, jei mergina ar vaikinai peržengia tinkamo seksualumo ribas, mes neturime teisės skųstis nevaržomu seksualumu visuomenėje, nes patys jį ir skatiname, rengdami nemokamos kontracepcijos akcijas“, – sakė lektorius kalbėdamas apie skaudumą ir ikisantuokinių seksą.

Dalyvavusieji paskaitoje uždavė daugybę svarbių klausimų, liečiančių ir jų asmeninį, ir visuomeninį gyvenimą. Profesorius mielai dalijosi savo sukauptą patirtimi apie tai, kaip būtų galima kurti gyvybei palankią kultūrą ir skatinti pagarbą žmogui.

-kasp, bs, sz-

Paminėtos vysk. V. Borisevičiaus gimimo 120-osios metinės

Lapkričio 23 d. Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje vyko ugdomasis kunigų susirinkimas, kurio metu buvo surengta konferencija, skirta Dievo tarno vyskupo Vincento Borisevičiaus gimimo 120-osioms metinėms paminėti. Ta proga 10 val. į seminarijos didžiąją aula susirinkę Telšių vyskupijos kunigai kartu su savo ganytoju J. Boruta SJ susirinkimą pradėjo bendra malda, po kurios išsamų pranešimą apie vyskupo kankinio gyvenimą ir nuveiktus darbus skaitė Telšių kunigų seminarijos prefektas kun. teol. lic. Viktoras Ačas. Savo pranešime lektorius nagrinėjo vyskupo kankinio raštus, straipsnius, ganytojiškuosius laiškus, dokumentus, įvairių žmonių liudijimus ir prisiminimus apie šią ypatingą asmenybę.

Kalbėdamas apie vyskupo pastoracinę veiklą kunigas V. Ačas pabrėžė jo aktyvumą skelbiant Kristaus Evangeliją ir užsidegimą su atsidavimu tarnauti Dievui, artimui ir Tėvynei. Jis nuo pat pirmųjų kunigavimo dienų uoliai įsitraukė į pastoracinę darbą, ypač rūpinosi religiniu ir doroviniu žmonių sąmoningumu, uoliai darbavosi katalikiškose organizacijose, aktyviai dalyvavo politiniame gyvenime, Lietuvai atgaunant nepriklausomybę. Nuolatinis rūpinimasis tikinčiais, t. y. klausymasis jų išpažinčių, katekizavimas, šeimų lankymas ir t. t. buvo šio ganytojo veiklos svarbiausi požymiai. Jis šelpė neturtingus, buvo veiklus socialinio

darbo žmogus, tačiau su visa tuo puikiai derino savo mokslinę veiklą, buvo aktyvus Lietuvos katalikų mokslo akademijos narys, puikus pamokslininkas, nuodėmklausys ir seminarijos profesorius. Vyskupas V. Borisevičius nepabūgo savo mirtimi paliudyti tikrųjų vertybių svarbos ir buvo žiauriai nukankintas už aukštuosius idealus.

Po konferencijos Telšių katedroje Telšių vyskupas J. Boruta SJ vadovavo šv. Mišioms, kurias koncelebravo gausus būrys kunigų. Pamokslą pasakė Telšių vyskupijos kurijos kancleris kan. bažn. t. lic. R. Saunorius. Kanauninkas gausiai susirinkusiems tikintiesiems priminė vyskupo V. Borisevičiaus prieš 60 metų išsakytas mintis, kurios ir šių dienų pasaulyje neprarado aktualumo. Tuo metu Telšių ganytojas kalbėjo apie skaudžias visuomenės žaizdas: girtuoklystę, tikėjimo ir šeimų krizes. Pamokslininkas citavo vyskupo pamokslus ir ganytojiškuosius laiškus, kvietė įsiklausyti į kankinio žodžius ir sekti jo pavyzdžiu gyvenant tikėjimu ir meile Dievui, Bažnyčiai ir Tėvynei. Po šv. Mišių, kuriose taip pat dalyvavo Telšių vyskupijos ateitininkai bei Telšių katalikiškosios vyskupo V. Borisevičiaus gimnazijos moksleiviai, vadovybė ir mokytojai, visi rinkosi pasimelsti į katedros kriptą, kur ilsisi žemiškieji vyskupo kankinio palaikai. Telšių ateitininkai Vysk. V. Borisevičiaus gimnazijoje šiam svarbiam įvykiui paminėti surengė gražią programą.

Gruodžio 3 d. Žemaičių Kalvarijos bazilikoje vyko kasmėnesiniai atleidai, kurių metu irgi paminėtos vyskupo kankinio V. Borisevičiaus gimimo 120-osios metinės. Pagrindinių šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Šv. Mišių metu giedojo Kretingos, Palangos ir Salantų jungtinis choras. Telšių ganytojas pašventino bazilikoje pakabintą dailininko prof. A. Kmieliausko nutapytą vyskupo V. Borisevičiaus atminimui skirtą paveikslą. Per pamokslą Telšių vyskupas priminė tikintiesiems V. Borisevičiaus biografiją, nuveiktus darbus bei didelę jo meilę Žemaičių Kalvarijos šventovei. Prie Krikščioniškų Šeimų Karalienės stebuklingojo paveikslo susirinkusiems maldininkams Telšių ganytojas kalbėjo apie šeimos institucijos problemas šių dienų pasaulyje. Primindamas vyskupo V. Borisevičiaus rūpinimąsi šeimų krikščioniškumu, jis pabrėžė būtinybę rimtai ir atsakingai rengti jaunimą santuokai ir šeimos gyvenimui: būtina gyventi krikščioniška dvasia, ugdyti meilę bei pagarbą, kuri gali visapusiškai išsiskleisti krikščioniškose šeimose. Telšių ganytojas visiems susirinkusiems linkėjo tvirtos tikėjimo dvasios ir gyventi puoselėjant tikrąsias vertybes, kaip tai darė vyskupas V. Borisevičius.

Po šv. Mišių, kurias tiesiogiai transliavo *Marijos radijas*, bazilikoje buvo giedami Žemaičių Kalvarijos kalnai.

-kasab-

Lietuvos Caritas darbo grupė aptarė maisto dalijimą nepasiturintiems

Lapkričio 28 d. Lietuvos Caritas centre Kaune posėdžiavo darbo grupė, sudaryta Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims (MIATLNA) programai vykdyti. Pagal programą Vyriausybės lėšomis nupirktus maisto produktus iš ES intervencinių atsargų vėliau pagal ES galiojančią tvarką nepasiturintiems turi išdalyti konkurso būdu atrinktos nevyriausybinių organizacijų. Lietuvoje programa vykdoma antros metus. Iš Vyriausybės joje dalyvauja Žemės ūkio ministerija, Rinkodaros agentūra, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, savivaldybės. Nevyriausybiniam sektoriui programoje taip pat

kreiptis į lietuvius – verslo atstovus rimtos finansinės pagalbos ar įsitraukimo į konkrečius darbus.

Ruoštis Šiluvos jubiliejui jau pradėta. Pasidžiaugta parapijos maldos būreliais, kurių jau yra septyni, šiuo metu beveik 200 parapijiečių namie kasdien kalba Rožinio dalį.

-rg-

Gudžiūnuose

Lapkričio 18 d. Gudžiūnų parapijos žmonės po šv. Mišių visi traukė į gyvenvietės pakraštį sutikti atkeliaujančio Švč. M. Marijos paveikslo. Iš Šventybrasčio parapijos paveikslą atsivežė parapijos atstovai, o Gudžiūnuose jį sutiko parapijos klebonas kun. Juozas Čičirka su miestelio gyventojais. Nors oras buvo apniukęs, susirinko didelė minia parapijiečių. Pirmose eisenos gretose ėjo vyrai, nešini kryžiumi ir bažnyčios vėliavomis. Priešais paveikslą žengė klebonas, nešdamas knygą, kuri keliauja kartu su Švč. M. Marijos atvaizdu. Merginos tautiniais drabužiais nešė tujų vainiką. Eisenos metu skambėjo giesmės Marijos garbei. Bažnyčioje paveikslas buvo pastatytas prie didžiojo altoriaus. Klebonas kun. J. Čičirka šventė šv. Mišias už parapiją.

Visą savaitę bažnyčia buvo atidaryta nuo 12 iki 19 val. Lankydami paveikslą, tikintieji galėjo geriau pažinti Marijos asmenį, suprasti apreikimo svarbą, pažvelgti į asmenišką pamaldumą Marijai, atrasti dvasinį kelią pas Jėzų. Šv. Mišios buvo švenčiamos už parapiją, vienuolijas ir pasauliečių institutus. Ta proga vyko literatūriniai skaitymai. Antradienį susirinkusieji meldėsi už Gudžiūnų parapijos vaikus, sergančius vaikus ir vaikystę be smurto. Ta proga parodytas A. Matelio filmas „Prieš parskrendant į žemę“. Trečiądienį melstasi Šventojo Tėvo intencija, kad visi, prisidedantys prie medicinos tyrimų ir įstatymų leidybos, vis labiau gerbtų žmogaus gyvybę nuo prasidėjimo iki natūralios mirties. Tą dieną susirinkusieji klausėsi giesmių Marijai. Kitą dieną choristams ir giesmininkams skirta sakralinės poezijos ir giesmių valanda „Nenuženk nuo akmens, o Marija“. Renginyje dalyvavo Kėdainių bendruomenės socialinio centro ansamblis „Temelė“ bei skaitovė Irena Parnavienė. Penktadienį susirinkusieji meldėsi už seniūnijos ir mokyklos darbuotojus, Gudžiūnų Pauliaus Rabikausko pagrindinės

mokyklos moksleiviai skaitė eilėraščius Marijai. Savaitės pabaigoje meldėsi už Kauno arkivyskupiją, vyko Sutaikinimo pamaldos.

-vb-

Ukmergėje

Gruodžio 2 d. Šiluvos Dievo Motinos paveikslas kopija pradėjo kelionę po Ukmergės dekanatą. Paveikslas suktas Ukmergės šv. apaštalo Petro ir Povilo bažnyčios šventoriuje, vėliau jaunieji skautai atnešė jį į bažnyčią.

Šv. Mišias celebravo Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, dalyvavęs ir sutinkant paveikslą, koncelebravo Ukmergės dekanato kunigai. Bažnyčioje drauge meldėsi Ukmergės tikintieji, katalikiškųjų organizacijų nariai. Pamokslą pasakęs vysk. J. Ivanauskas pasidžiaugė, kad šios parapijos tikintiesiems teko garbė drauge su šio paveikslas piligrimystėje pradėti liturginius Bažnyčios metus ir visiems drauge švęsti pirmąjį advento sekmadienį.

Šiluvos Švč. M. Marijos paveikslas Šv. apaštalo Petro ir Povilo bažnyčioje viešėjo visą savaitę. Kasdien čia aukotos šventos Mišios prašant Viešpaties įvairių malonių. Pirmadienį meldėsi už išėjusius į užtarnautą poilsį, senyvo amžiaus žmones, antradienį – už parapijoje veikiančias organizacijas, trečiadienį – už jaunimą, ketvirtadienį – už ligonius ir medikus, penktadienį – prašyta išsilaisvinimo malonės nuo įvairių priklausomybių. Šeštadienį bažnyčioje prasidėjo advento rekolekcijos.

Advento vakaras

Gruodžio 4 d. Kauno akademinės sielovados grupė surengė advento sutaikinimo vakarą Šv. arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje. Jame dalyvavo Vytauto Didžiojo (VDU), Kauno medicinos (KMU), Kauno technologijos (KTU), Lietuvos žemės ūkio (LŽŪU) universitetų studentai, dėstytojai ir darbuotojai. Kartu meldėsi ir VDU rektorius prof. Zigmas Lydeka.

Mąstymą vedęs VDU kapelionas kun. Simas Maksvytis kalbėjo apie Sutaikinimo sakramento aktualumą ir reikalingumą šiandien, nes visi jau dabar esame pašaukti į išganymą. Tad rengiantis Kalėdoms puošti reikia ne tik išorę ir eglutes, bet ir pasirūpinti savo širdimi. Penki kunigai – KMU, KTU,

jau antrus metus atstovauja religinė bendrija Lietuvos Caritas, Raudonojo kryžiaus draugija ir labdaros paramos fondas Maisto bankas. Apie 80 proc. MIATLNA programos darbo pagal apimamą Lietuvos teritorijos plotą ir aptarnaujamų žmonių skaičių įgyvendina Lietuvos Caritas bendradarbiai ir savanoriai. Šiomet pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytą kriterijų – jeigu asmens pajamos neviršija 307,50 litų per mėnesį – paramą maisto produktais per Caritas sistemą gavo apie 180 tūkst. nepasiturinčiųjų. Iš viso per Caritas paskirstyta 3360 tonų produktų. Jų pinigine vertė sudaro 8 087 137 litus.

Lietuvos Caritas darbo grupė, kurioje dalyvavo Kaišiadorių, Kauno, Telšių, Vilkaviškio ir Vilniaus vyskupijų Caritas įgalioti atstovai apsvarstė produktų dalijimo vyksmą, ataskaitų Vyriausybės įstaigoms parengimo klausimus. Kadangi Lietuvos Caritas konkurso tvarka pripažintas MIATLNA programos vykdytoju ir ateinančiais 2008 metais, tartasi, kaip geriau pasirūpinti maistą dalyti nepasiturintiems, koks produktų asortimentas labiausiai atitiktų jų poreikius ir kokios apimties finansinės paramos iš Vyriausybės Caritas turėtų prašyti techniniams organizaciniams programos darbams įgyvendinti. Planuojama, kad 2008 metais MIATLNA programos parama turėtų pasiekti apie 270 tūkst. nepasiturinčių asmenų, ji būtų dalijama vasario, balandžio, birželio, rugpjūčio, spalio mėnesiais.

-lci-

Lietuvos Caritas įvertinimas

Gruodžio 3 d. Tarptautinės savanorių dienos proga Lietuvos televizijos didžiojoje studijoje Lietuvos Caritas buvo įvertintas 2007 metų nevyriausybinių organizacijų nominacija. VŠĮ „Savanorių centras“ įsteigta nominacija paskirta už katalikiškos religinės bendrijos Lietuvos Caritas atliktus darbus, daugiausia savanorių talkininkų jėgomis visoje Lietuvoje teikiamą pagalbą skurstančioms šeimoms, ligoniams, prekybos moterimis aukoms, kaliniams ir buvusiems nuteistiesiems. Analogiškos „Savanorių centro“ nominacijos taip pat paskirtos Lietuvos skautijai ir VŠĮ „Paramos vaikams centras“.

„Savanorių centro“ vertinimo komisija (pirmininkas žurnalistas Algimantas Čekuolis, nariai TV laidų vedėjas Henrikas Vaitiekūnas, kun. Ričardas Doveika, savanoris Tomas Šernas, kompozitorius Vytautas Miškinis ir kt.) atitinkamomis metų nominacijomis taip pat pagerbė aktyviausius savanorystės skatintojus, bendruomenes, visuomeninėje ir humanitarinėje savanoriškoje veikloje pasižymėjusius vaikus, jaunuolius, vidutinio amžiaus asmenis ir senjorus.

Tarp trijų nominuotųjų vidutinio amžiaus savanorių yra ir Lietuvos Caritas projekto „Kalinių globa ir reintegracija“ talkininkė Elvyra Grabnickienė, jau septintus metus su dideliu pasiaukojimu ir jautrumu padedanti sugrįžti į visuomenę buvusiems nuteistiesiems.

Įteikiant Metų nevyriausybinių organizacijų nominanto diplomą LTV didžiojoje salėje dalyvavo Lietuvos Caritas generalinis direktorius kun. Robertas Grigas, jo pavaduotoja Janina Kukauskienė, Vilniaus arkivyskupijos Caritas direktorius Linas Kukuraitis, Alytaus dekanato Caritas vadovė Lina Radauskienė ir Vilkaviškio vyskupijos Caritas programų koordinatorė Elena Kerevičienė. Nominantus pasveikino LR Seimo pirmininkas Viktoras Muntianas, šventiniame renginyje dalyvavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas dr. Peteris Stephanas Zurbriggenas. Nominacijų įteikimo ceremoniją ir Tarptautinei savanorių dienai skirtą koncertą filmavo Lietuvos televizija, transliacija numatyta Kūčių dieną.

-lci-

Kunigų susirinkimai

Kauno arkivyskupijos

Lapkričio 27 d. kurijoje vyko eilinis Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas, pradėtas bendra konfratūrų malda. Susirinkime dalyvavo dauguma arkivyskupijoje tarnaujančių kunigų.

Pirmojoje dalyje arkivyskupas Sigitas Tamkevičius supažindino su 2007 m. lapkričio 7–9 d. LVK plenariniame posėdyje priimtais nutarimais dėl Mišių stipendijų, aukų paskirstymo bei dvasininkų pragyvenimo, aptarė, kaip šios gairės bus taikomos Kauno arkivyskupijoje. Netrukus šiuo klausimu arkivyskupas pasirašys dekretą, tačiau jau dabar kunigų dėmesys atkreiptas į tai, kaip svarbu likti jautriems ir supratingiems aukojančiųjų Bažnyčiai atžvilgiu, atsižvelgti į jų padėtį ir konkrečią situaciją. Po pertraukėlės kalbėjo Lietuvos Caritas vykdomo projekto „Pagalba prostitucijos ir prekybos moterimis aukoms“ koordinatorė soc. darbo magistrė Kristina Mišinienė. Ji išsamiai papasakojo apie jau šeštus metus (nuo 2001 m.) beveik visose Lietuvos vyskupijose vykdomą projektą, suteiktą pagalbą daugiau kaip 500 Lietuvos gyventojų, tapusių prostitucijos, prekybos žmonėmis aukomis. Pasak K. Mišinienės, daugiau kaip pusė jų pradėjo normalų, žmogaus asmens vertą gyvenimą. Apibūdinus tikrąją situaciją šioje srityje, atkreiptas dėmesys, jog daugybė moterų tapo sekso „industrijos“ vergėmis ne savo noru, o ir savo noru tai pasirinkusias į šį kelią neretai atveda skurdas ir nepritekliai. K. Mišinienė kreipėsi į kunigus prašydama paskleisti žinią apie Caritas projektą parapijų bendruomenėms, kad nukentėjusioms moterims, patyrusioms prievartą Lietuvoje ar užsienyje, būtų įmanoma pagelbėti suteikiant kvalifikuotą įvairiapusę psichologinę-socialinę pagalbą.

Susirinkime aptarti aktualūs sielovados klausimai, tarp jų ir pasirengimas Šiluvos Švč. M. Marijos apsireiškimo jubiliejui, informacijos apie pasirengimą jam sklaida arkivyskupijoje. Arkiv. S. Tamkevičius atsakė į kunigų klausimus. Susirinkimas užbaigtas agape kurijoje.

Šiaulių vyskupijos

Lapkričio 26 d. Šiaulių kurijoje įvyko kunigų ugdymo susitikimas. Konferenciją pastoracine tema vedė Vilkaviškio dekanas prel. kan. Vytautas Gustaitis. Prelegentas pasidalijo darbo parapijoje patirtimi, atsakė į kunigų klausimus.

Panevėžio vyskupijos

Gruodžio 4 d. Panevėžio kurijos salėje buvo surengtas šios vyskupijos dvasininkų eilinis mėnesinis susirinkimas. Kun. dr. Andrius Narbekovas susirinkusiems kunigams kalbėjo lytiškumo tema, pristatė šiuo metu LR Seime rengiamus įstatymus, įstatymų pataisas, diskusijas dėl jaunimo lytinio švietimo mokyklose, apžvelgė kitus projektus, susijusius su morale, bioetika. Prelegentas analizavo žmogaus lytiškumą ir aptarė jį biologine, fiziologine, savimonės plotme, pateikė transseksualumo ir transvestizmo apibrėžimus, nagrinėjo šiuos reiškinius. Taip pat pristatytas lyties disforijos sindromas, jį traktuoti reikalingos sąlygos: jaučiamas diskomfortas dėl anatomicinės lyties, noras atsikratyti savo lytiniais organais ir gyventi kaip priešingos lyties asmeniui, tokie reiškiniai (nenoras priimti anatomicinės lyties) turėtų trukti ilgiau kaip dvejus metus, tai nėra genetinių anomalijų, kitos psichinės negalios (pvz., šizofrenijos) padarinys. Kun. A. Narbekovas pristatė transvestizmo ir transseksualumo reiškinius remdamasis istoriniais momentais. Prelegentas taip pat kalbėjo apie lyties keitimo

VDU kapelionai Ričardas Banys, Kastytis Šulčius, Simas Maksvytis ir VDU Katalikų teologijos fakulteto dėstytojai prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, kun. Kęstutis Kėvalas – buvo pasirengę padėti atėjusiems susitaikyti su Dievu.

Šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Homilijoje ganytojas ragino apmąstyti Jėzaus žemiškojo gyvenimo gundymus ir žmonių norą skelbti Jį karaliumi. Dabartinis jaunimas yra gundomas panašiai – pranokti kitus ir tuo pasipuikuoti. Tačiau pasaulio siūloma materijos, talentų ir jėgos galia visiškai neatitinka Dievo Dvasios jėgos, kuri remiasi nuolankumu, kuklumu, nuširdumu bei tiesos ieškojimu. Pasak ganytojo, tai kertinis akmuo, ant kurio jaunas žmogus turėtų statyti savo dvasios rūmą, nepasiduodamas puikybei, prasidedančiai nusigręžimu nuo Dievo. Susitaikymo vakare skambėjo Švč. Sakramento (studentų) koplyčios choro „Cantate-Do“, vadovaujamo VDU studentės Sigitos Petrokaitės, atliekamos giesmės. -sa-

Knygos „Veprių Kalvarijos“ pristatymas

Lapkričio 23 d. Ukmergės centrinėje bibliotekoje vykusiame vakare pristatyta prof. habil. dr. Alfonso Motuzo monografija „Veprių Kalvarijos“. Giesmėmis ir eilėmis pradėtame renginyje dalyvavo būrys svečių: Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, *Marijos radijo* direktorius kun. Oskaras Petras Volskis, knygos autorius prof. habil. dr. Alfonsas Motuzas, prof. habil. dr. Romualdas Apanavičius, Ukmergės dekanas, Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos klebonas kun. Gintautas Kabašinskas ir altaristas mons. Jurgis Užsienis, Veprių parapijos klebonas kun. Bronislovas Gimžauskas. Dalyvavo rajono valdžios atstovai, vepriškiai, šios parapijos giesmininkai, vadovaujami Stasės Novikienės.

Pirmasis monografijos autorių pasveikino prel. V. S. Vaičiūnas, atkreipdamas vakaro dalyvių dėmesį į nuo seno lietuviams būdingą bruožą vidičius, taip pat ir religinius išgyvenimus perteikti muzika, ypač giedojimu. Pasak prelato, liaudiškąjį pamaldumą

atspindintis giedojimas sovietmečiu buvo varžomas, tačiau neužgnaužtas. „Po kruopelę jo turtus 30 metų rinkęs, savo tyrinėjimus sistemines ir apibendrinęs ne tik minėtoje monografijoje, bet ir daugybėje straipsnių prof. A. Motuzas įnešė svarų indėlį į tautos ir Bažnyčios istoriją“, – sakė prelatas, linkėdamas mokslininkui Dievo palaimos.

Vakare dalyvavęs mons. V. Grigaravičius pasidalijo vargonininko darbo Vepriuose prisiminimais, pabrėžė šio krašto tuometinių giedotojų dvasingumą, pasidžiaugė knyga, padedanti geriau įvertinti Kalvarijų reikšmę, ir jos autoriumi, „Dievo duotą talentą atidavusiu Viešpačiui su kaupu“. Savo žodyje kun. O. P. Volskis apibrėžė Kalvarijas kaip išplėtotą Evangelijos skelbimo būdą, kuriame siejasi katechetiniai, meniniai, istoriniai aspektai, kuriantys savitą maldingumo vietą ir būdą. „Esminis Kalvarijų slėpinys yra susitikimas su Kristumi, kelionė su juo nuo Paskutinės vakarienės iki Prisikėlimo triumfo; Veprių Kalvarijos – tai tarsi šio regiono Jeruzalė“, – sakė kun. O. P. Volskis dėkodamas prof. A. Motuzui už senųjų krikščioniškų tradicijų saugojimą ateities kartoms.

Prof. R. Apanavičius pristatomos monografijos autorių pavadino autoritetingiausiu katalikiškos etninės kultūros tyrinėtoju ne tik Lietuvoje, bet ir Baltijos kraštuose (Latvijoje, Lenkijoje). Pasak jo, trys autoriaus parengti leidiniai – tai ženklas, kad Veprių Kalvarija buvo rimtas kultūrinis židinys, susijęs su Vilniaus ir Žemaičių Kalvarijomis. „Būdamas etnologas, autorius padarė reikšmingą išvadą, kad krikščionybė į Lietuvą atėjo dėsningai ir natūraliai, nebuvo primesta, bet susiliejo su buvusiais papročiais, ir jos dėka tapome vakarietiškos civilizacijos dalimi“, – tvirtino muzikologas.

Visiems į knygos pristatymą atėjusiems vakaro dalyviams nuoširdžiai padėkojęs prof. A. Motuzas gyvai papasakojo apie savo susidomėjimą Veprių Kalvarijomis dar studijų Muzikos akademijoje metais, tolesnius tyrimus ir ekspedicijas čia su studentais. Profesorius atkreipė dėmesį, jog Veprių Kalvarijos, unikalios religine, istorine ir muzikine prasme; iki mūsų dienų čia išsaugoti „Marijos takeliai“ (Dievo Motinos Sopulingosios stotys). Senųjų giesmių skambumą čia pat patvirtino darniai vakare jas atlikę jaunieji Veprių giedotojai.

operacijas ir gydymą hormoniniais preparatais, ilgalaikės hormonų terapijos poveikį, žalą, riziką, komplikacijas, kylančias teises problemas. Kun. A. Narbekovas minėjo, kad lyties keitimo atveju yra pažeidžiami biomedicinos etikos principai: pažeidžiamas principas „nepakenk“, visumos ir integralumo principas, laisvo ir informuoto sutikimo principas bei sumaišomos skirtingos medicinos sritys. Norintiems pakeisti lytį asmenims pirmausia reikia taikyti įvairias psichoterapijos galimybes.

Susirinkime dalyvavęs *Marijos radijo* direktorius kun. Oskaras Volskis pranešė, kad jau iki metų pabaigos šią radijo stotį bus galima girdėti ir beveik visoje Panevėžio vyskupijos teritorijoje. Yra gautas dažnis, antena įtaisyta Viešintose.

Vysk. Jonas Kauneckas kunigams įteikė ganytojišką 2007 m. šv. Kalėdų sveikinimo laišką vyskupijos dvasininkams ir parapijiečiams, taip pat Lietuvos Vyskupų Konferencijos patvirtintą raštą – naujas normas dėl Mišių stipendijų, aukų pasidalijimo ir kunigų pragyvenimo (2007-11-08).

-kjj, kasp, aj-

Kražių skerdynių minėjimas

Lapkričio 24 d. Kražiuose paminėtos Kražių skerdynių 114 metinės. Minutimis grįžta į 1893-uosius metus, kai lapkričio 22 dieną įvyko susirėmimas tarp paprastų žmonių ir caro administracijos atsiųstų kazokų, kurie siautėjo praliedami nekaltų žmonių kraują. Per šį susirėmimą nuniokota bažnyčia, išplėstas tabernakulis. Susirėmimo garsas plačiai pasklido po pasaulį ir caro administracija nebedrįso šios šventovės galutinai sunaikinti. Uždarius vienuolyną ir į Kauną iškėlus seseris benediktines, bažnyčia buvo užantspauduota ir tik 1908 m. gražinta Kražių parapijai. Pagal galimybes sutvarkyta bažnyčia konsekruota 1910 m. Esminiai restauravimo darbai pradėti 2001 m. Tuo besirūpinantis Kražių parapijos klebonas Alionidas Budrius ypač džiaugėsi atnaujintu, visu didingumu ir puošnumu tviskančiu Dievo Motinos paveikslu ir atkurtu kazokų suniokotu, nuo neprofesionalios vėlesnių tvarkytojų rankos nukentėjusiu baroko epochos altoriumi, kurio autorius – Vilniaus universiteto profesorius, architektas jėzuitas Tomas Žebrauskas.

„Bažnyčios kertinio akmens pašventinimo 250 metų (1757 m. birželio 13 d.), Šiaulių vyskupijos dešimtmečio proga ir kaip dovaną Šiaulių vyskupijos globėjos Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos garbei nusprendėme šį altorių išpuosti kuo turtingiau. Šiandien jis žėri auksu. Kvalifikuotai ir kruopščiai kompetentingų specialistų atnaujintas Kražių šventovės altorius tebūnie paminklas tiems žmonėms, kurie nuo barbarų gynė šventovę, ypač Eucharistiją, ir už ją prieš 114 metų praliejo kraują, savo kankinyste paliudydami tikėjimą ir šio altoriaus garbingumą“, – sakė Kražių klebonas.

Restauratoriaus Vytauto Dzindziliausko vadovaujamų specialistų restauruotą altorių lapkričio 24 d. pašventino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Prieš iškilmes ganytojas sakė: „Pageidaujame ir labai trokštame, kad atsinaujintų šios parapijos ir visos Lietuvos šeimų gyvenimas, kad sustiprėtų santuokinė ištikimybė, išnyktų nusikaltimai negimusiai gyvybei, sugrįžtų klydę, nusikaltę savo sąžinei, žmonėms, Bažnyčiai, Dievui, kad Kristaus meilėje globojant Mergelei Marijai atgytų visų dvasia.“ Prisimindamas tądien minimus kankinius – vietnamiečius, Šiaulių vyskupas šv. Mišias aukojo už Kražių kankinius, taip pat už rėmėjus, geradarius, meistrus ir darbininkus. Giedojo Šiaulių katedros šv. Cecilijos ansamblis, šv. Mišių pradžioje kartu su Kražių bažnyčios choru atlikęs senovinę Kražių giesmę.

Pamokslą sakęs kun. Kazimieras Ambrasas SJ Kražius, kur kadaise Mindaugas pradėjo Žemaitijos krikštą, Vytautas pastatė pirmąją savo bažnyčią, o jėzuitai įsteigė kolegiją, siejo su Sinajaus kalnu, Dešimties Dievo įsakymų plokštėmis, degusiu ir nesudegusiu krūmu, Mozės kalnan kopiančiais maldininkais. „Bent vieną kartą per metus Žemaitija, o ir visa Lietuva, būtent Kražiai, galėtų švęsti krikščionybės pradžią“, – sakė kun. Kazimieras Ambrasas SJ. Pamokslas baigtas palinkėjimu: „Tegul gražėja, gilėja vidinė Bažnyčia: težiba ne tik tas altorius auksu, bet ir kražiečių, ir visų mūsų, lietuvių, noras, pastangos gyventi kitaip – kilniau, darbščiau, taikiau, sąžiningiau.“ Po Šv. Mišių tęsiasi minėjimas, buvo pagerbti restauratoriai, su šiuo projektu susiję kiti darbuotojai.

-irat-

Konferencija parapijų katechetams

Lapkričio 14 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoraciniame centre, katechetams surengta konferencija apie parapiinę katechezę. Rengimo sakramentams Italijoje patirtimi dalijosi pašvęstojo gyvenimo institutui „Misija Bažnyčia–Pasaulis“ (Missione Chiesa–Mondo) priklausantys kunigai Angelo Mangano ir Giuseppe Raciti, dirbantys Romos šv. popiežiaus Gelazijaus I parapijoje. Institutas „Misija Bažnyčia–Pasaulis“ kryptingai rūpinasi parapiinės sielovados gaivinimu ir puoselėjimu. Tai buvo pirmoji konferencija, sukvietusi parapijose vaikus ir jaunimą Atgailos, Eucharistijos ir Sutvirtinimo sakramentams rengiančius arba suaugusiųjų katechezę vedančius katechetus. Į bendrą susitikimą rinkosi visi norintys išgirsti Italijoje dirbančių kunigų patirtį bei pateikti jiems klausimų.

Pirmoje konferencijos dalyje svečiai išdėstė teorinius aspektus ir pasidalijo savo išvalgomis katechezės klausimais. Vatikano II Susirinkimo dokumentuose nėra atskiro dokumento apie katechezę, tačiau būtent nuo jo prasideda katechezės atnaujinimo kelias. Prieš katechizuojant žmones, pirmiausia reikia galvoti apie savo pačių evangelizaciją. Bažnyčios bendruomenės yra pagrindinis katechezės objektas. Kunigai iškėlė klausimą, kaip būti evangelizuojančia bendruomene? Kiekvienas katechetas turi stengtis eiti į priekį remdamasis savo kūrybingumu, vaikų kūrybingumu ir tikėjimu. Iš tikimybe Dievui ir žmogui turi būti pagrindinis kriterijus katechizuojant. Svečiai atkreipė dėmesį, kad šiandienos katechezė primena pirmųjų amžių situaciją, nes skelbti krikščionybę reikia ir tiems, kurie pažįsta Evangeliją, ir tiems, kurie iš naujo turi ją pažinti. „Ieškome žmonių, kurie sutiktų ne tik dalyvauti Mišiose, bet ir susirinktų į grupes su šeimomis, kad tėvai ir vaikai įsitrauktų į katechezę“, – teigė kunigai. Svečiai sakė, kad jie savo parapijoje labai daug dėmesio skiria tėvų katechizacijai. Vaikus į katechezes atlydėję tėvai taip pat dalyvauja užsiėmimuose arba turi ateiti kitu metu į katechezes. Sutvirtinamieji įtraukiami į parapijos veiklą per tarnystę ligoniams, vargstantiems, atlieka įvairius praktinius darbus. Italijoje vaikų rengimas sakramentams trunka 5–6 metus. Per tokį netrumpą laiką jie ne tik susipažįsta su pagrindiniais teoriniais dalykais, bet ir gali išgyventi bendruomenės patirtį, tai, ką reiškia būti Bažnyčioje ir ką tai duoda. „Katechezė – tai ne tik žinios, bet ir raginimas veikti, būti krikščionimi ne tik tuo laikotarpiu, kai rengiamasi sakramentams. Tai vaikų ir suaugusiųjų bendruomeniškumo ugdymas. Parapija turi eiti žmonių link, burti mažas bendruomenes. Iš besimeldžiančios bendruomenės kyla pasaulimų pasauliui“, – savo patirtimi dalijosi kunigai Angelo Mangano ir Giuseppe Raciti.

Antroje konferencijos dalyje katechetai dirbo grupėse, aptarinėjo klausimus, kuriuos buvo pateikę svečiai. Grupelėse dalytasi mintimis, kokią kiekvienas norėtų matyti savo bendruomenę, koks ugdymo aspektas reikalingiausias katechetams, kaip planuojama jų veikla.

-Im-

Už reikšmingą darbą prof. A. Motuzui dėkojo bei jį su gimtadieniu pasveikino Veprių klebonas kun. B. Gimžauskas, Ukmergės r. savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja K. Stepanova. Šiltą žodį už Bažnyčios tradicijų šaknų tyrinėjimus „Veprių Kalvarijų“ autoriui tarė arkiv. S. Tamkevičius.

-kasp-

Keliais žodžiais

Anykščiai. Lapkričio 16 d. anykštėnai, vadovaujami kun. Justo Jasėno ir Gyvojo rožinio bendruomenės Anykščių skyriaus pirmininkės Stasės Šermukšnienės, dalyvavo Aušros Vartų Dievo Motinos Gailėstingumo atlaiduose. Piligrimai meldėsi Šv. Teresės bažnyčioje drauge su Vilniaus arkivyskupijos kunigais. Šv. Mišias aukojo kardinolas Audrys Juozas Bačkis ir Šiaulių ordinaras Eugenijus Bartulis. Po pamaldų anykštėnai apsilankė Belmonto parke, vėliau Šv. Juozapo kunigų seminarijoje. Kun. J. Jasėnas pasakojo apie čia praleistus metus, kunigiškąjį pašaukimą, seminarijos ugdymo laikotarpį. Irena Aleksandravičienė svečius supažindino su biblioteka, vertingomis knygomis, leidiniais. Po to maldininkai apžiūrėjo VU Santariškių klinikų Dievo Gailėstingumo koplyčią. Čia kun. J. Jasėnas papasakojo apie sielovadą ligoninėje, kapeliono pareigas, Ligonų sakramentą. Grįždami maldininkai apsilankė Sudervės Švč. Trejybės bažnyčioje. Maldininkus sutiko, bažnyčios istoriją ir sakralinį meną pristatė šios parapijos klebonas Stanislav Matiukevič.

-kjj-

Nemakščiai. Lapkričio 18 d. Nemakščių parapijoje buvo švenčiami Gailėstingumo Motinos Globos atlidai, kurių metu Nemakščių tikintieji savo maldomis jungėsi prie maldininkų, susirinkusių Vilniuje prie Aušros Vartų, ir dėkojo Švč. Mergelei Marijai už teikiamas malones parapijai bei kiekvienam tikinčiajam, kuris šaukiasi Švč. Marijos gailėstingumo. Lapkričio 25 d., kaip ir visame katalikiškame pasaulyje, parapijoje švęsta Kristaus Karaliaus šventė. Atlaidų metu Nemakščių Švč. Trejybės bažnyčia pasipuošė naujai įrėmintu Švč. Trejybės paveikslu, o per Kristaus Karaliaus šventę naujai nušvito Aušros Vartų Marijos paveikslas. Tiek atlaiduose, tiek lapkričio 25-osios, sekmadienio, šv. Mišiose dalyvavo svečiai iš aplinkinių ir tolimesnių rajonų: Raseinių, Šiaulių, Telšių, Kauno ir kt.

-dv-

KLUSNUMAS IR TARNYSTĖ

Šventoji Šeima (A)

Sir 3, 2–6. 12–14; Kol 3, 12–21; Mt 2, 13–15. 19–23

Vos kelioms dienoms praslinkus nuo Kristaus Gimimo šventės švenčiama nauja bendrystė: Jėzus, Marija ir Juozapas nuo šiol yra šeima. Bažnyčia rodo Šventąją Šeimą kaip pavyzdį pirmiausia šeimos, taip pat ir kiekvienos bendruomenės gyvenimui. Evangelijos skaitinyje pasakojama apie Šventosios Šeimos bėgimą į Egiptą. Išminčių aplankymo metu Šventoji Šeima jau veikiausiai buvo radusi laikiną prieglaudą Betliejuje. Juozapas per sapną gauna įsakymą bėgti į Egiptą gelbėtis nuo kūdikiui Jėzui gresiančio pavojaus. Tą pačią naktį Juozapas, pasiėmęs „kūdikį ir motiną“, iškeliauja. Tradiciškai ikonografijoje Marija su Kūdikiu vaizduojama sėdinti ant Juozapo vedamo asilo. Kažin ar tokią valandą buvo galima tikėtis bendrakeleivių karavano. Keliauti teko per dykumą penkias ar šešias dienas. Juozapas galėjo tikėtis pagalbos iš Aleksandrijoje ar Hierapolyje įsikūrusių žydų bendruomenių, tačiau vis tiek jiems teko išgyventi visus įsikūrimo nepažįstamame krašte sunkumus. Šis Šventosios Šeimos gyvenimo tarpsnis primena mums nesiliaujantį migracijos reiškinį, ekranuose ar nuotraukose matomus pabėgėlių srautus. Milijonai žmonių mūsų dienomis taip pat išgyvena didžiulę baimę, slapta kirsdami valstybių sienas, naudodamiesi paprasčiausiomis, dažnai primityviomis transporto priemonėmis, slapstydami nuo valdžios pareigūnų. Glaustame Evangelijos pasakojime vaizduojamas tuo metu visuomenėje vyravęs patriarchalinės šeimos modelis, kur Juozapas neabejotinai yra šeimos galva. Teisinė ir socialinė šios šeimos struktūra telpa į anuomet įprastų santykių rėmus. Juozapas ant savo pečių imasi atsakomybės ir rūpesčių našta: pasakojime jis pasiima „kūdikį ir motiną“. Ši vienašališką Juozapo apsisprendimą ir veikimą paaiškina jo klusnumas aukštesnei Dievo valiai. Juozapas gauna paties Dievo įsakymus, juos vykdo, tačiau pats jis nėra svarbiausias: dėmesys nukreiptas į kūdikį Jėzų. Šeimos gyvenimą lemiantys sprendimai, gauti iš Dievo, nukreipiami jo valios vykdymo linkme. Dievo valia nėra diktuojama iki smulkiusių detalių, išlieka pakankamai erdvės laisvai apsvarstyti susidariusią situaciją ir tinkamas priemonės. Taigi Juozapas apsisprendžia grįžti į Nazaretą, o ne kaip buvo anksčiau planuota – į Betliejų.

Juozapas yra šeimos galva, kiti paklūsta jo nurodymams. Tačiau jis nėra valdingas įsakinėtojas. Svarbu yra tai, kad jis pats moka klausytis ir klausyti. Svarbu ne smalsumą žadinančios detalės, pavyzdžiui, kaip atrodė angelas. Reikia suprasti Viešpaties valią ir jo perduodamą žinią. Juozapas moka išgirsti ir suprasti, ko iš jo nori Viešpats. Juozapas ne tik išgirsta, bet tuoj pat paklūsta. Viešpats liepia: „kelkis... imk...bėk“. Juozapas „atsikėlė... pasiėmė ...pasitraukė“. Jis pasiliko Egipte, kol Viešpats davė naują įsakymą. Juozapo autoritetas ir valdžia nėra savanaudžiai, tai tarnystė siekiant apsaugoti šeimą nuo pavojų. Klusnumas Dievui dažnai apverčia ir sujaukia žmogaus planus. Galima įsivaizduoti, kad Juozapas planavo įsikurti Betliejuje, po to buvo įsikūręs Egipte. Tačiau išgirdęs „kelkis“ jis nedvejodamas paklūsta. Jėzaus Dvasios gūsis dažnai sujaukia ir mūsų patogų buvimą, sujaukia trumparegiškus planus. Juozapo pasitikėjimas Dievu kyla iš jo tikėjimo. Dievas netikėtai nubloškia Juozapą į nežinią, tačiau jis nesiginčija ir nenusimena, bet veikia. Jis veikia diena iš dienos, tuoj pat paklūsdamas Dievui, o rūpestį dėl rytojaus tikėjimu sudeda į Viešpaties rankas. Šeima, būdama gyvenimo bendruomenė, yra ir likimo bendruomenė. Bendrai išgyventas pavojus ir vargas susieja šeimos narius dar stipriau negu kraujo ryšiai. Nors Egipte gyveno gerai organizuota žydų bendruomenė, emigracija buvo sunki ir religiniu požiūriu. Suvokiant, ką reiškė maldingam žydai Jeruzalės šventovė, jos lankymas ir džiaugsmingas dalyvavimas iškilnėse, galima įsivaizduoti, kaip sunku Šventajai Šeimai buvo be to gyventi.

Apaštalas Paulius Laiške kolosiečiams pateikia virtinę pamokymų mūsų bendruomeniniam gyvenimui. Jis ragina mus „apsivilkti“ gerumu, nuolankumu, kantrumu, moko pakantumo, ragina atleisti už skriaudas. Nė vienas iš šių patarimų neįgyvendinamas savaime. Šiai elgsenai pirmutinis pavyzdį parodė pats Dievas. Žvelgdamas į žmonių tarpusavio santykius apaštalas Paulius pirmiausia ragina pažinti Viešpatį ir puoselėti asmeninį ryšį su juo. Apaštalas taip pat kviečia „vaisingai“ pažinti Dievo žodį, dėkinga širdimi šlovinant Dievą. Tai leidžia neužsisklęsti ir nesiekti vien savo pasitenkinimo. Šiuo požiūriu galima suprasti ir Pauliaus pamokymus aptariant santykius tarp sutuoktinių ir tėvų bei vaikų. Paulius sako, kad moteris turi paklusti savo vyrui. Šis reikalavimas kai kuriems šiandienos klausytojams kartais gali nuskambėti net įžeidžiamai. Tačiau jei šį pamokymą priimsime drauge su vyrams duodamu pamokymu mylėti, išvengsime sutuoktinių santykių darną, ypač prisimindami šiandien girdėtą bėgimo į Egiptą istoriją. Žinoma, jei vienas iš sutuoktinių neatlieka savo vaidmens, tuomet netenka prasmės jų tarpusavio papildomumas. Tuomet ir Dievo žodis skamba kaip suardantis jų santykių pusiausvyrą. Ta pati pastaba galioja santykiams tarp tėvų ir vaikų. Vaikams dera būti klusniems, tačiau tėvams taip pat reikia stengtis suvokti Dievo planą vaikų atžvilgiu, o ne vien egoistiškai manipuliuoti jais kaip savo nuosavybe. Apmąstydami Dievo žodį pirmiausia turime kreipti žvilgsnį į save pačius. Būtų neišmintinga ir netgi groteskiška cituojant Dievo žodį smerkti kitus savo šeimos narius, pamiršus išritinti savo akyje riogsantį rąstą. Visų pirma mums patiems reikia suvokti savo vaidmenį ir Viešpaties patikėtą atsakomybę. To mus šiandien moko Juozapas, kuris klauso, suvokia ir vykdo.

PALAIMINTI METAI

Švč. M. Marija – Dievo Gimdytoja
Sk 6, 22–27; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21

Naujuosius metus pradėdame Marijos Dievo Gimdytojos švente. Tarsi pakviečiame Jėzų ir Dievo Motiną būti su mumis visomis metų dienomis, džiaugsmu, pilkoje kasdienybėje ir varge. Pirmajame skaitinyje nuskamba palaiminimo formulė, kuria Izraelio kunigai užbaigdavo pamaldas (plg. *Ps 128, 122*), ypač per svarbiausią metų Palapinių šventę, ženklusią metų kaitą. Palaiminimas reiškia, kad žmogaus laimės troškimas įgyvendinamas tik tokiu atveju, kai žmogus pripažįsta, jog medžiaginių gėrybių ir visokios palaimos šaltinis yra Dievas. Nors žmogiškas laimės įsivaizdavimas dažnai neatsiejamas nuo medžiaginių gėrybių, tikroji laimė yra pats Dievo dalyvavimas žmogaus gyvenime. Laiško galatams ankstesniame skyriuje apaštalas Paulius rašo apie įstatymo vaidmenį žmogaus išganyme. Šios dienos skaitinyje aiškinamas virsmas, įvykęs „atėjus laiko pilnatvei“. Per Kristų žmogus nustoja buvęs įstatymo vergas ir tampa laisvas Dievo įsūnis bei paveldėtojas. Gyventi įstatymo varžtuose dažnai paprasčiau negu laisvėje. Ne kartą girdime padejuojant, kad anksčiau buvo geriau: buvo „viskas aiškiau“, „geresnė tvarka“ ir panašiai. Doros ir sąžinės srityje laisvė įpareigoja sąmoningai rinktis ir apsispręsti, o ne vien akiai paklusti. Nors mes, krikščionys, neprivalome laikytis apaštalo Pauliaus laikais žydams galiojusių šimtų įstatymo draudimų bei nuostatų, dažnai mūsų veidus kausto bėdžiausmis vergiškas abejingumas. Esame tapę savo įpročių, gyvenimo tempo, mums primestų įvaizdžių vergais. Kita vertus, laisvė nereiškia neribotos savivalės. Dievo vaikų laisvė savotiškai pavojinga – tačiau graži!

Per Dievo Gimdytojos iškilmę skaitoma ta pati Evangelija kaip Kalėdų rytą, tik priduriama 21 eilutė, kurioje pasakojama apie Jėzaus apipjaustymą ir vardo jam suteikimą. Ant Naujųjų Metų slenksčio įrašome Jėzaus vardą: pasiryžtame šiuos metus išgyventi kaip krikščionys, viso pasaulio akivaizdoje išpažįstame mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. Svarbiausių įvykių tikimės turėdami galvoje ne laimėjimą loterijoje, rinkimus, sėkmingus egzaminus ar atlyginimo pakėlimą; tiesiog visa, kas įvyks, norime priimti iš Jėzaus rankų kaip dovaną ar užduotį. Vardas Jėzus buvo duodas ne todėl, kad jis būtų buvęs madingas ar toje šeimoje tradicinis. Šį vardą apreiškė pats Dievas per savo pasiuntinį. Viešpats atėmė iš Juozapo įstatymu jam garantuotą vardo davimo teisę, tuo parodydamas, kad yra vienintelis mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvas. Jėzaus vardas reiškia: Dievas gelbėja, Dievas yra išganymas. Jėzaus vardas ypač reikšmingas: jis yra tas, ką tas vardas reiškia. Vardas yra pirmutinis Dievo apreiškimas, kas yra Jėzus ir kokią misiją jam suteikė Tėvas. Šaukdami Jėzaus negalime nepaminėti, kad jis yra drauge Mesijas Kristus ir Viešpats. Varge ir nuodėmėje mes tariame Žmogaus Sūnui suteiktą žmogiškąjį vardą: „Jėzau, Dovydo sūnau, pasigailėk mūsų.“ Mes šaukiame jo vardo, žadančio ir įvykdančio, gelbėjančio ir išganingo. Nematydami kitos vilties šaukiame: „Jėzau, prisimink mane, kai ateisi į savo karalystę.“ Ne vienas mirties valandą atsidus: „Viešpatie Jėzau, priimk mano sielą.“ Tai, kad Jėzus yra žmonijos išganytojas, atskleidžia per berniuko apipjaustymą suteikiamas vardas. Abraomas, Jonas, Jėzus – jie visi gauna vardą drauge su apipjaustymu. Jėzaus misija ir vardas per kraują įpjaunamas į berniuko kūną. Ši apeiga yra jo būsimos kančios pranašystė ir provaizdis. Apipjaustymas reiškia priėmimą į Sandoros bendriją. Tai viltingas pažado išpildymo ženklas (*Pr 17, 2–27*). Tačiau pranašai nuolat pabrėždavo, kad trokštantiems dalyvauti atnaujintajame pasaulyje būtinas taip pat „širdies apipjaustymas“. Jėzaus atveju apipjaustymas reiškia jo priklausomybę žydų tautai. Tikrasis širdies apipjaustymas vyksta per jo laisvai priimtą kančią (*Kol 2, 11–15*).

Naujaisiais metais pasikeičia kalendoriaus skaičius, toliau beldžiasi seni žmogiški vargai, tačiau drauge nuo Dievo ateina tai, kas nauja. Dar kartą pažvelkime į Jėzaus vardą, kurį liturgija įrašo virš Naujųjų metų slenksčio. Visas mūsų gyvenimas turi vykti Jėzaus akivaizdoje. Tai drąsinančios Bičiulio ir Mokytojo akys, taip pat skvarbus Teisėjo žvilgsnis. Jo akivaizdoje susikaupiame ir dažnai susigėstame. Kryžius mūsų kambaryje neturi būti dulkinas ir užmirštas. Tai nematomo Karaliaus sostas. Šiais metais pasiryžkime gyventi su Jėzumi. Kad jis būtų mums, o mes būtume jame, kad jo galia stiprintų tai, ką mes drauge su juo pradėjome. Šiais metais norime sekti Jėzumi nukreiptą žvilgsnį į jį, einantį mūsų priekyje, duodantį pavyzdį. Norime jį sekti ne tik šventinių iškilmų metu, bet ir kryžiaus kelyje, dalydamiesi su juo kryžiaus našta. Gyvenkime šiuos metus dėl Jėzaus – jis įsikūnijo ir lieka su mumis dėl mūsų. Jėzus ateina pas pragaištyje paskendusią žmoniją. Žmogus nėra toks, koks norėtų, galėtų būti ir koks trokšta būti. Slėpiningos jėgos jį pančioja ir klaidina, daro tokį, koks jis būti nenori. Tačiau Jėzaus žinia skelbia, kad žmogus nėra praukęs visiems laikams. Žmogaus gyvenimas gali būti ir kitoks. Išganymas yra įmanomas ir visiškai artimas. Žmogui tereikia tik paprasčiausiai jo norėti ir siekti. Šiuos metus vadiname palaimintais ir išganingais ne tik todėl, jog pagal kalendorių jie eina po Kristaus gimimo. Per šiuos metus bus ne vien dirbama, perkama, pramogaujama, organizuojami rinkimai, demonstracijos, sporto varžybos, ne tik kils konfliktų, gamtos nelaimių... Tuo pat metu tyliai ir be sensacijų milijonai žmonių apsispręs pasakyti Jėzui „taip“.

Kardinolas Walter Kasper
Popiežiškosios krikščionių vienybės skatinimo
tarybos prezidentas

Ekumenizmas šiandien ir rytoj

Kalba, pasakyta lapkričio 23 d. popiežiui ir kardinolų kolegijai

Per trumpą tam skirtą laiką informuoti apie dabartinę ekumeninę padėtį bei ją apmąstyti galima tik *stacato* tempu ir neišvengiamai neišsamiai bei bendrais bruožais. Vis dėlto tikiuosi, jog apibūdinant dabartinę ekumeninę situaciją kažkiek išryškės dieviškosios apvaizdos planas burti susiskaldžiusią krikščioniją vienybėn bei taip padaryti ją aiškesniu ženklu pasaulyje.

I.

Leiskite pradėti principinio pobūdžio išankstine pastaba. Tai, ką – skirtingai nuo dialogo tarp religijų – vadiname ekumenizmu, galiausiai remiasi Jėzaus savo mirties išvakarėse paliktu testamentu: „Ut unum sint“ (*Jn* 17, 21). Vatikano II Susirinkimas krikščionių vienybės skatinimą pavadino Šventosios Dvasios veikimu (*UR* 1; 4) ir vienu pagrindinių tikslų (*UR* 1). Popiežius Jonas Paulius II tokį apsisprendimą apibūdino kaip neatšaukiamą (*UUS* 3). Popiežius Benediktas XVI jau pirmą savojo pontifikato dieną išreiškė ketinimą visomis išgalėmis darbuotis dėl visų Kristaus mokinių visiškos ir regimos vienybės atkūrimo bei pridūrė, jog to siekti būtina ne tik žodžiais, bet ir konkrečiais, širdį paliečiančiais ženklais (Kreipimasis į kardinolus 2005 m. balandžio 20 d.). Todėl ekumenizmas nėra pasirinktinai dalykas, tai – šventa pareiga.

Savaime suprantama, kalbama apie ekumenizmą, paremtą ne geranorišku humanizmu ar ekleziologiniu reliatyvizmu, bet Katalikų Bažnyčios savivoka, apie katalikų principus atitinkantį ekumenizmą (*UR* 2–4), apie ekumenizmą tiesoje ir meilėje. Tiesa ir meilė neatskiriama tarpusavyje susijusios ir negali viena kitos pakeisti. Pirmiausia būtina kreipti dėmesį į tai, kad dialogas rutuliotųsi tiesoje. Pagrindinės konkrečios normos įpareigojamai išdėstytos „Ekumenizmo vadove“ (1993 m.).

Svarbiausias ekumenizmo paskutiniaisiais dešimtmečiais rezultatas ir džiugus pasiekimas yra ne ekumeniniai dokumentai, bet vėl atrastasis broliškumas, tai, kad vėl atradome save kaip brolius ir seseris Kristuje, išmokome vienas kitą branginti ir kartu išsiruošėme į kelią visiškos vienybės link (*UUS* 42). Šiame kelyje *Cathedra Petri* per pastaruosius keturiasdešimt metų vis labiau tapo visų Bažnyčių ir Bažnytinių bendruomenių dėmesio koncentravimosi tašku. Nors pirminis entuziazmas per tą laiką vietą užleido didesniai blaivumui,

tai tikrai rodo, jog ekumenizmas tapo brandesnis ir suaugesnis, savaime suprantamu, normaliu dalyku Bažnyčios gyvenime. Visa tai galima sakyti tik jaučiant dėkingumą Bažnyčią vedančiai Dievo Dvasiai.

Konkrečiai skirtinos trys ekumenizmo sritys. Pirmiausia tai ekumeniniai santykiai su pirmojo tūkstantmečio senosiomis Rytų ir ortodoksų Bažnyčiomis, kurias pripažįstame esant Bažnyčiomis dėl to, kad jos savo bažnytinėje būtyje kartu su mumis išlaikė apaštališką tikėjimą ir apaštališkąją ipėdinystę. Po to minėtini ekumeniniai santykiai su Bažnytiniėmis bendruomenėmis, tiesiogiai arba, kaip laisvosios Bažnyčios, netiesiogiai kilusiomis iš XVI a. Reformacijos ir Šventojo Rašto pagrindu išrutuliojusiomis savą bažnytinę savivoką. Galiausiai naujesniojoje krikščionybės istorijoje būta vadinamosios trečiosios bangos – tai XX a. pradžioje atsiradę ir nuo tada visame pasaulyje sparčiai plintantys charizminiai bei sekmininiai sąjūdžiai. Tad ekumenizmas yra daugialypis bei diferencijuotas reiškiny, labai skirtingai besireiškiantis įvairiose kultūrinėse aplinkose bei vietinėse Bažnyčiose.

II.

Pradėkime nuo ekumeninių santykių su pirmojo tūkstantmečio Bažnyčiomis. Plėtojant dialogą su iki Chalcedono Susirinkimo atsiradusiomis Rytų Bažnyčiomis, jau pirmajame dešimtmetyje tarp 1980 ir 1990 m. pasiekta reikšminga pažanga. Popiežiaus Pauliaus VI ir popiežiaus Jono Pauliaus II susitarimais su atitinkamais patriarchais pavyko įveikti 1500 metų senumo kristologinį ginčą, susijusį su Chalcedono Susirinkimu (451 m.), o Asirijos Rytų Bažnyčios atveju – su Efezo Susirinkimu (381 m.).

Antrajame etape dialogas pakrypo ekleziologijos, tiksliau klausimo, kaip suprasti bažnytinę *communio* ir kokie to kriterijai, linkme. Artimiausias susitikimas numatytas 2008 m. sausio 27 – vasario 2 d. Damaske. Ten bus aptarinėjamas pirmasis dokumento „Bažnyčios prigimtis, sąranga ir misija“ projektas. Per tokį dialogą pusantro tūkstančio metų paribyje gyvenusios Bažnyčios, turinčios seniausią, iš dalies apaštališką tradiciją, vėl sueina į sąlytį su visuotine Bažnyčia. Turint galvoje ilgą atsiskyrimą bei didžiulius mentaliteto skirtumus, nenuostabu, jog visa tai vyksta lėtai ir žingsnis po žingsnio.

Dialogas su bizantiškajai, siriškajai ir slaviškajai tradicijai priklausančiomis ortodoksų Bažnyčiomis oficialiai pradėtas 1980 m. Su šiomis Bažnyčiomis mus vienija pirmojo tūkstantmečio dogmos, Eucharistija ir likusieji sakramentai, Dievo Motinos Marijos ir šventųjų kultas, taip pat vyskupiška Bažnyčios sąranga. Kaip ir senąsias Rytų Bažnyčias, jas vadiname katalikiškųjų vietinių Bažnyčių seseriškosiomis Bažnyčiomis. Skirtumų būta jau pirmajame tūkstantmetyje; bet jie tada nelaikyti Bažnyčias atskiriančiais. Atsiskyrimas įvyko per

ilgą susvetimėjimo procesą arba, kaip sakytą Susirinkimo, dėl tarpusavio supratimo ir meilės stokos (UR 14). Šiandien atitinkamai tegalima kalbėti apie priešingą procesą laipsniško susitaikymo link.

Pirmieji svarbūs žingsniai žengti per Susirinkimą. Prsimintinas popiežiaus Pauliaus VI ir ekumeninio patriarcho Atenagoro susitikimas bei susirašinėjimas, *Tomos agapis* ir 1054 m. pasmerkimų panaikinimas iš Bažnyčios sąmonės priešpaskutinę Susirinkimo dieną. Tuo remiantis buvo galima grįžti prie kelių pirmojo tūkstantmečio bažnytinės *communio* formų – abipusių apsilankymų, reguliaraus keitimosi žiniomis bei laiškais tarp popiežiaus ir patriarcho, ypač ekumeninio patriarcho, gero kasdienio sugyvenimo ir sąveikavimo daugelyje vietinių Bažnyčių; svetingumo ir bendrystės ženklai Katalikų Bažnyčia diasporoje tarp mūsų gyvenantiems krikščionims ortodoksams dažnai leidžia pasinaudoti bažnyčiomis liturgijai švęsti. Per Viešpaties angelo maldą 2007 m. Petro ir Pauliaus šventės dieną popiežius Benediktas XVI galėjo pasakyti, kad mes su šiomis Bažnyčiomis jau dabar esame pasiekę beveik visišką bažnytinę bendrystę.

Per pirmąjį dialogo dešimtmetį 1980–1990 m. buvo patvirtintos sakramentų, pirmiausia Eucharistijos, taip pat vyskupo ir kunigo tarnybos supratimo bendrybės. Tačiau 1989–1990 m. politinė pervarta dialogą padarė ne lengvesnį, bet sunkesnį. Rytų apeigų katalikų Bažnyčių sugrįžimas į viešąjį gyvenimą po žiaurių persekiojimų bei didvyriškos kankinystės laikotarpio ortodoksų Bažnyčių buvo suvoktas kaip naujo – jų žodžiais – unia-tizmo grėsmė. Tai lėmė, kad dialogas, nepaisant kelių svarbių išsiaiškinimų Balamande (1993 m.), dešimtam dešimtmetyje Baltimorėje (2000 m.) pateko į krizę, kuri dar labiau paastrėjo santykių su Rusijos ortodoksų Bažnyčia lygmeniu kanoniškai įsteigus Rusijoje keturias vyskupijas (2002 m.).

Ačiū Dievui, daugelio kantrių pastangų dėka dialogas vėl atsinaujino praėjusiais metais Belgrade ir maždaug prieš mėnesį buvo pratęstas Ravenoje. Čia pasirodė, jog padėtis, nepaisant apgailėtino, vidinių santykių tarp ortodoksų padiktuoto rusų ortodoksų delegacijos išvykimo, aiškiai pakrypo į gerąją pusę. Prasidejo vilčių kupinas trečiasis dialogo etapas.

Ravenos dokumentas „Bažnyčios sakramentinės prigimties ekleziologinės ir kanoninės pasekmės“ reiškia svarbią pažangą. Dialogo partneriai ortodoksai pirmąkart pripažino Bažnyčios visuotinį lygmenį, taip pat kad ir šiame visuotiniame lygmenyje esama *protos*, primo, kuriuo, senosios Bažnyčios vertinimu, tegali būti Romos vyskupas. Visiems į tai įsitraukusiems akivaizdu, jog šitai tėra pirmas žingsnis ir iki visiškos bažnytinės bendrystės dar laukia ilgokas, nelengvas kelias; tačiau šiuo dokumentu padėjome pagrindus tolesnei dialogo plėtetei. Kito visuotinio su-

sirinkimo tema bus štai tokia: „Romos vyskupo vaidmuo pirmojo tūkstantmečio Bažnyčioje“.

Atskirai paminėti derėtų santykius su Rusijos ortodoksų Bažnyčios Maskvos patriarchatu. Santykiai su Maskvos patriarchatu pastaraisiais metais apskritai tapo kur kas mažiau įtempti ir pagerėjo. Galima sakyti, jog ledynmetis baigėsi, ledynai ėmė tirpti. Mūsų požiūriu, naudingas būtų popiežiaus ir Maskvos patriarcho susitikimas. Maskvos patriarchatas tokio susitikimo niekada iš principo nėra atmetęs, tačiau laikosi pozicijos, jog pirma išspręstinos, jo akimis, Rusijoje ir ypač Ukrainoje egzistuojančios problemos. Tad šiuo metu toks susitikimas į darbotvarkę neįtrauktas. Tačiau kitokiais lygmenimis esama daugialypių susitikimų, tarp kurių, pavyzdžiui, minėtinas abiejų pusių kaip svarbus žingsnis vertinamas patriarcho Aleksijaus apsilankymas Paryžiuje.

Apibendrinant: norint pirmojo tūkstantmečio bendru pagrindu užtaisyti plyšį tarp Rytų ir Vakarų bei atkurti visišką bažnytinę bendrystę, istorinę atmintį dar reikės smarkiai valyti ir bus būtina daug melstis. Tačiau, nepaisant visų mūsų laukiančių sunkumų, yra tvirtas pagrindas vilčiai, jog Bažnyčia, padedama Dievo ir daugybės tikinčiųjų maldų, po antrajame tūkstantmetyje išgyvento pasidalijimo trečiajame tūkstantmetyje vėl galės kvėpuoti abiem plaučiais.

III.

Dabar norėčiau pereiti prie ekumeninių santykių su iš Reformacijos kilusiomis Bažnytinėmis bendruomenėmis. Čia irgi esama padrašinančių ženklų. Visos Bažnytinės bendruomenės reiškia norą plėtoti dialogą, ir Katalikų Bažnyčia beveik su visomis jį palaiko. Pažangos pasiekta tikėjimo tiesų srityje, ypač pagrindiniais mokymo apie nuteisinimą klausimais. Daug kur gerai praktiškai bendradarbiaujama socialiniais bei visuomeniniais klausimais. Radosi daugiau tarpusavio pažinimo, taip pat draugystės ir gilaus vienybės troškimo, kurio, nepaisant kartais pasitaikančio aštraus tono ir kai kurių skaudžių nusivylimų, nuvertinti nevalia. Atsirado tankus asmeninių bei institucinių santykių tinklas, gebantis išlakyti kartkartėmis pasitaikančias apkrovas.

Kalbėtina ne apie sąstingį, bet apie akivaizdžią ekumeninės situacijos kaitą. Kaip apskritai pasaulis ir Bažnyčios padėtis jame, taip ir ekumeninė situacija apimta sparčių permainų. Paminėsiu tik kelis aspektus:

1. Pasiiekus principinį sutarimą mokyme apie nuteisinimą, kaip ir anksčiau aptarinėjamos neišspręstos ginčus keliančios temos, šiuo metu daugiausia Bažnyčios ir bažnytinių tarnybų tema (plg. UUS 66). Tikėjimo mokymo kongregacijai šių metų liepos mėnesį paskelbus „Penkis atsakymus“, ši tema sukėlė susijaudinimo bei iš dalies nepasitenkinimo bangą. Jaudintasi dažniausiai be pagrindo, nes „Atsakymais“ nepasakoma nieko

nauja, tik apibendrinamas žinomas katalikų mokymas. Nepaisant to, reikėtų dar kartą pamąstyti apie tokių oficialių pareiškimų formą, kalbą ir viešą pateikimą.

2. Skirtingas Bažnyčios supratimas lemia skirtingus ekumenizmo tikslus. Viena iš problemų ta, kad šiuo metu neturime siektinos bažnytinės vienybės bendros vizijos. Tai juo svariau, kai bažnytinė bendrystė mums yra eucharistinės bendrystės prielaida, eucharistinės bendrystės nebuvimas kelia didelių problemų skirtingoms konfesijoms priklausantiems sutuoktiniams bei šeimų nariams.

3. Mėginant susitarti senais nesutarimus keliančiais klausimais, šiandien atsiveria naujų nesutarimų etiniais klausimais. Tai ypač taikytina gyvybės apsaugai, santuokai ir šeimai, žmogaus lytiškumo klausimams. Tai silpnina arba išvis negalimą daro bendrą viešąją liudijimą. Tokioms Bažnyčioms būdingas vidines krizes aiškiausiai galima pamatyti anglikonų bendrijoje, bet ne tik ten.

4. Protestantiškojoje teologijoje po naujo susidomėjimo Liuteriu ir Karlo Bartheo Dievo žodžio teologijos pradiniais teologinio dialogo metais grįžtama prie liberaliosios teologijos. To padarinys dažnai yra iki šiol bendru laikyto trinitarinio ir kristologinio pamato susilpnėjimas. Tai, ką vadiname bendruoju paveldu, kaip ledynas Alpėse ima tai šen, tai ten tirpti.

Prie ekumeninės situacijos pokyčių priskirtina, žinoma, ir tai, kad minėtoms srovėms kyla priešpriešinių judėjimų. Galime konstatuoti, jog visame pasaulyje sustiprėjo evangelikų grupės, pagrindiniais dogminiais ir pirmiausia etiniais klausimais dažniausiai stovinčios mūsų pusėje, tačiau ekleziologijos ir sakramentų teologijos klausimais, Rašto ir Tradicijos supratimu dažnai esančios nuo mūsų labai toli. Yra labai bažnytiškų grupių, sąmoningai trokštančių liturgija ir tarnybų supratimu sustiprinti katalikiškąją tradiciją anglikonybėje ir liuterononybėje. Greta jų minėtinos vis gausesnės vienuolinės bendruomenės, dažnai gyvenančios pagal šv. Benedikto regulą ir todėl jaučiančios artumą Katalikų Bažnyčiai. Galiausiai pietistinės grupės dėl krizės etiniais klausimais dažnai protestantų Bažnyčiose nebesijaučia visiškai savos; jos dėkingos už aiškius pareiškimus popiežiui, kurį dar ne per seniausiai minėdavo ne tokiu draugišku žodžiu.

Visos tokios grupuotės kartu su katalikų pašvęstojo gyvenimo bendruomenėmis ir naujaisiais dvasiniais sąjūdžiais šiandien sudaro „dvasinius tinklus“, dažnai susitelkusius apie tokius vienuolynus kaip Chevetogne, Bose ir ypač Taize arba įsikurinusius tokiuose dvasiniuose sąjūdžiuose kaip fokoliarai ar *Chemin neuf*. Taip ekumeninis sąjūdis grįžta prie savo ištakų – nedidelių maldos, Biblijos ir pokalbių grupių. Pastaruoju metu minėtiosios grupės viešai prabyla ir didžiuo-

siuose sąjūdžių renginiuose, pavyzdžiui, 2004 m. ir 2007 m. Stuttgarte. Taip, greta sunkiais tapusių oficialių dialogų, randasi viltingų naujų dialogo formų.

Apžvelgus visą šią panoramą, galima konstatuoti: egzistuoja ne tik ekumeninis buriantis sąjūdis, esama ir naujo skaldymosi į fragmentus, veikia išcentrinės jėgos. Pridūrus, be to, gausybę neseniai atsiradusių ir besirandančių, pirmiausia Afrikoje, vadinamųjų nepriklausomų Bažnyčių ir gausybę kitokių, dažnai labai agresyvių, atskilusių grupių, konstatuotina, kad ekumeninis peizažas tapo labai pliuralistinis ir nepažvelgiamas. Toks pliuralizmas atspindi vadinamąją postmodernistinę pliuralistinę situaciją, dažnai vedančią prie religinio reliatyvizmo.

Tokiomis aplinkybėmis svarbūs tokie renginiai kaip Bažnyčių Ekumeninės Tarybos visuotinis susirinkimas praėjusių metų vasarį Porto Alegre (Brazilija) ir *Global Christian Forum* bei Europos ekumeninis susirinkimas Sibiu (Rumunija) praėjusį rugsėjį. Tokiais forumais norima išcentrinės jėgos veikiamas grupes išlaikyti pokalbio orbitoje ir tokių pačių jėgų veikiamam ekumeniniam sąjūdžiui su jo tamsiomis ir šviesiomis pusėmis bei naujais iššūkiais neleisti iširti pakitus situacijai, kuri savo ruožtu vis dar sparčiai kinta.

IV.

Žodis „pliuralizacija“ atveda prie krikščionybės istorijos trečiosios bangos, prie charizminių bei sekminių bendruomenių. Joms, turinčioms maždaug 400 milijonų sekėjų visame pasaulyje, gausumo požiūriu tenka antra vieta tarp didžiųjų krikščioniškųjų grupių, ir jos toliau nepaliaujamai sparčiai auga. Viena nuo kitos jos labai skiriasi, nėra jokios bendros struktūros. Save laiko naujo sekmininio Šventosios Dvasios išliejimo vaisiumi; atitinkamai esminis vaidmuo skiriamas Dvasios krikštui. Jau popiežius Jonas Paulius II atkreipė dėmesį, kad į šį reiškinį nevalia žvelgti vien neigiamai; juo, nepaisant problemiško paskirais atvejais, reiškiasi dvasinio patyrimo alkis bei troškulys. Kita vertus, negalima nepastebėti, kad daugelis šių bendruomenių yra tapusios laimės pažado šiapus religija.

Su klasikiniiais sekmininkais dialogas galimas; kitos bendruomenės dėl savo agresyvių misionieriavimo metodų kelia rimtą iššūkį. Popiežiškoji vienybės taryba į šį iššūkį atsiliepė ir Lotynų Amerikoje (San Paule, Buenos Airėse), Afrikoje (Nairobyje, Dakare) ir Azijoje (Seule, Maniloje) surengė seminarus vyskupams, teologams ir atsakingiems pasauliečiams. Juose prieita prie tokios pačios išvados, kuri suformuluota ir Lotynų Amerikos vyskupų tarybos susirinkimo, vykusio Aparecidoje (2007 m.), baigiamajame dokumente. Turime imtis pastoracinio sąžinės tyrimo ir savikritiškai savęs paklausti: kodėl tiek daug krikščionių apleidžia mūsų Bažnyčią? Tad pirma turėtume klausti, ne ką ne taip daro sekmininkai, bet kas negerai mūsų pastoracijoje? Kaip

į naują iššūkį galėtume reaguoti liturginiu, katechetiniu, pastoraciniu ir dvasiniu atsinaujinimu?

V.

Toks klausimas atveda mus prie baigiamojo klausimo: kaip visa rutuliosis toliau? Bendro atsakymo į šį klausimą būti negali; situacija paskirose žemės srityse, skirtingose kultūrinėse aplinkose ir pavienėse vietinėse Bažnyčiose pernelyg skirtinga. Pareiga konkrečiai į tai atsilipti tenka kiekvienai vyskupų konferencijai.

Iš esmės toliau turime remtis bendru tikėjimo paveldu ir laikytis to, kas padedant Dievui ekumeninėje srityje pasiekta. Šį bendrą tikėjimą galime ir turime toliau, kiek išgalime, liudyti sekuliarizuotame pasaulyje. Dabartinėmis sąlygomis tai taip pat reiškia, kad privalome iš naujo išsąmoninti bei sustiprinti mūsų bendro tikėjimo pagrindus. Juk be tikėjimo į gyvąjį trivienį Dievą, be tikėjimo Kristaus dievyste, kryžiaus reikšmingumu išganymui ir Kristaus prisikėlimu visa kita tiesiog pakimba ore. Kas nieko nebežino apie nuodėmės tikrovę bei įpintumą į nuodėmę, tam nusidėjėlio nuteisinimas menkai ką sako arba apskritai nieko nesako.

Tiktai remiantis bendru tikėjimu įmanoma puoselėti dialogą dėl skirtumų. Tai turėtų būti daroma aiškiai, bet nepolemiškai. Neturime kitų žeminti ar įžeidinti; neturime pirštu rodyti, kad jie ne tokie ir ko jiems trūksta, veikiau savo tikėjimo grožį turėtume liudyti pozityviai ir kviesdami. To paties laukiame ir iš kitų. Jei taip bus elgiamasi, tada tarp mūsų ir jų – kaip sakoma enciklikoje *Ut unum sint* – galės rasti mus praturtinantis keitimas ne tik žodžiais, bet ir dovanomis (*UUS* 28; 57). Ekumenizmas ne nuskurdina, bet abipusiškai praturtina.

Tokiame dvasinių mainų ekumenizme, kaip ir anksčiau, esminė reikšmė tenka teologiniam dialogui. Bet jis vaisingas gali būti tik palaikomas dvasinio maldos, širdies atsivertimo bei asmeninio šventėjimo ekumenizmo. Toks dvasinis ekumenizmas yra ekumenizmo širdis (*UR* 8; *UUS* 21–27). Todėl jis pirmiausia ir skatintinas. Be *communio* dvasingumo, kai kitam suteikiama vietos neatsisakant savo tapatybės, visa kita virsta tuščia bedvasio akcionizmo eiga.

Jėzaus maldą jo mirties išvakarėse norėdami padaryti sava, negalime kaip mažatikiai netekti drašos, turime tikėti, kad malda Jėzaus vardu – kaip pažadėta Evangelijoje (*Jn* 14, 13 ir kitur) – bus išgirsta. Kada, kur ir kaip – tai ne mūsų rankose. Darydami tai, ką privalome, *Kada, Kur* ir *Kaip* galime ramiai palikti Bažnyčios Viešpačiui, buriančiam savo Bažnyčią iš visų keturių pasaulio kryptių. Tai, kas ekumenizmo srityje mums dovanota ir ko iki šiol nepasiekėme, turime dėkingi priimti; tik taip galėsime su viltimi žengti į ateitį. Bent kiek realistiškai pasvėrus „laiko ženklus“ paaiškėja, jog tokiam ekumenizmui nėra realinės ir juolab tikėjimu grįstos alternatyvos.

Sakramentinės Bažnyčios prigimties ekleziologinės ir kanoninės pasekmės

Bažnytinė bendrystė, sinodiškumas ir valdžia
Ravena, 2007 spalio 13 d.

Įžanga

1. „Tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs“ (*Jn* 17, 21). Dėkojame trivieniui Dievui, surinkusiam mus – Jungtinės tarptautinės teologinio dialogo tarp Romos Katalikų Bažnyčios ir Ortodoksų Bažnyčios komisijos narius, kad drauge galėtume klusniai atsilipti į šią Jėzaus maldą. Suvokiame, jog mūsų dialogas iš naujo prasideda pasaulyje, neseniai išgyvenusiame gilius pokyčius. Sekuliarizacijos ir globalizacijos procesai, krikščionių ir kitų religijų išpažinėjų naujų susitikimų keliami iššūkiai reikalauja, kad Kristaus mokiniai su nauju uolumu paliudytų savo tikėjimą, meilę ir viltį. Tegu prisikėlusio Viešpaties Dvasia duoda jėgų mūsų širdims ir protams, kad neštume vienybės vaisių santykiuose tarp mūsų Bažnyčių, kad drauge galėtume tarnauti vienybei ir taikai visoje žmonijos šeimoje. Tegu ta pati Dvasia veda mus į bažnytinės bendrystės slėpinio pilnutinę išraišką, kurią mes dėkingi pripažįstame esant nuostabia Dievo dovana pasauliui, slėpiniu, kurio grožis ypač spinduliuoja šventųjų šventume, į kurią visi yra pašaukti.

2. Pagal planą, priimtą 1980 m. vykusiame pirmajame susitikime Rhodose, Jungtinė komisija pradėjo nagrinėti bažnytinės *koinōnia* slėpinį Švenčiausiosios Trejybės ir Eucharistijos slėpinio šviesoje. Tai leido giliau suvokti bažnytinę bendrystę tiek susitelkusios apie savo vyskupą vietinės bendruomenės lygmeniu, tiek santykių tarp vyskupų lygmeniu, tai pat tarp vietinių Bažnyčių, kurioms kiekvienas vadovauja bendrystėje su visata apimančia viena Dievo Bažnyčia (plg. *Miuncheno dokumentas*, 1982). Siekdama išaiškinti bendrystės prigimtį Jungtinė komisija akcentavo santykį tarp tikėjimo bei sakramentų – ypač trijų įkrikščioninimo sakramentų – ir Bažnyčios vienybės (plg. *Bari dokumentas*, 1987). Po to ši komisija, nagrinėdama Šventimų sakramentą sakramentinėje Bažnyčios

Vadinamąjį Ravenos dokumentą (originalas anglų kalba) Jungtinės tarptautinės teologinio dialogo tarp Romos Katalikų Bažnyčios ir Ortodoksų Bažnyčios komisijos nariai aptarė ir vienbalsiai patvirtino per dešimtąją plenarinę komisijos sesiją, vykusią 2007 m. spalio 8–14 d. Ravenoje. Šis dokumentas yra komisijos darbo rezultatas ir neturi būti laikomas oficialiu Bažnyčios mokymo pareiškimu. Popiežiškoji krikščionių vienybės taryba parengė šio teksto vertimus į italų, prancūzų ir vokiečių kalbas.

struktūroje, aiškiai nurodė apaštališkosios įpėdinystės vaidmenį kaip visos Bažnyčios *koinōnia* ir jos tęstinumo su apaštalais kiekvienu metu ir kiekvienoje vietoje laidą (plg. *Valamo dokumentas*, 1988). Nuo 1990 iki 2000 metų pagrindinis komisijos diskutuojamas dalykas buvo „uniatizmas“ (*Balamando dokumentas*, 1993; *Baltimorės dokumentas*, 2000), tai dalykas, apie kurį artimiausiu laiku pateiksime kai kurių samprotavimų. Dabar imamės temos, iškeltos *Valamo dokumento* pabaigoje, ir apmąstysime bažnytinę bendrystę, sinodiškumą ir valdžią.

3. Remdamiesi bendrais mūsų tikėjimo teiginiais dabar galime išvesti ekleziologines ir kanonines pasekmes, kylančias iš sakramentinės Bažnyčios prigimties. Kadangi Eucharistija Trejybės slėpinio šviesoje sudaro bažnytinio gyvenimo kaip visumos kriterijų, kaip institucinės struktūros regimai atspindi šios *koinōnia* slėpinį? Kadangi viena ir šventa Bažnyčia įgyvendinama tiek kiekvienoje Eucharistiją švenčiančioje vietinėje Bažnyčioje, tiek tuo pat metu visų Bažnyčių bendrystėje (*koinōnia*), kaip Bažnyčių gyvenimas išreiškia šią sakramentinę struktūrą?

4. Vienybė ir daugeriopumas, santykis tarp vienos Bažnyčios ir daugelio vietinių Bažnyčių, tas konstitutyvus Bažnyčios santykis taip pat kelia klausimą dėl santykio tarp kiekvienai bažnytinei institucijai būdingos valdžios ir sinodiškumo, kylančio iš Bažnyčios kaip bendrystės slėpinio. Kadangi sąvokos „valdžia“ ir „sinodiškumas“ apima labai plačią sritį, mes pradėsime apibrėždami, kaip mes jas suprantame (1).

I. Sinodiškumo ir valdžios pagrindai

1. Sinodiškumas

5. Sąvoka „susirinkimiškumas“, arba „sinodiškumas“, kyla iš žodžio „susirinkimas“ (graikiškai *synodos*, lotyniškai *concilium*), kuriuo pirmiausia nusakomas vyskupų, turinčių atskirą atsakomybę, susirinkimas. Tačiau taip pat galima vartoti šią sąvoką platesne prasme, taikant ją visiems Bažnyčios nariams (plg. rusišką sąvoką *sobornostj*). Taigi pirmiausia kalbėsime apie sinodiškumą, reiškiantį, jog kiekvienas Kristaus kūno narys krikšto dėka turi savo vietą ir atitinkamą atsakomybę eucharistinėje *koinōnia* (lotyniškai *communio*). Sinodiškumas atspindi trejybinių slėpinių ir jame įgyja savo galutinį pagrindą. Pasak šv. Bazilijaus Didžiojo, trys Švenčiausiosios Trejybės asmenys yra „išvardijami“ (*De Spiritu Sancto*, 45), nepažymint to, kad „antrasis“ ar „trečiasis“ asmuo reikštų vaidmens sumenkinimą ar subordinaciją. Panašiai tarp vietinių Bažnyčių taip pat egzistuoja tvarka (*taxis*), kuri betgi nereiškia jų bažnytinės prigimties nelygybės.

6. Eucharistija išreiškia trejybines *koinōnia*, aktualizuojamą tikinčiuosiuose kaip organinę vienybę kelių na-

rių, iš kurių kiekvienas turi charizmą, tarnystę ar atitinkamą tarnybą, būtiną, kad įvairove ir skirtingumu visi būtų ugdomi viename bažnytiniame Kristaus kūne (plg. *1 Kor* 12, 4–30). Visi yra pašaukti, įpareigoti ir atskaitingi – kiekvienas skirtingu, tačiau ne mažiau tikru būdu – bendrai atlikti veiksmus, kurie per Šventąją Dvasią Bažnyčioje daro esamą Kristaus, „kelio, tiesos ir gyvenimo“ (*Jn* 14, 6), tarnystę. Šitaip žmonijoje įgyvendinamas išganingos *koinōnia* su Švenčiausiąja Trejybe slėpinys.

7. Visa bendruomenė ir kiekvienas ją sudarantis žmogus turi „Bažnyčios suvokimą“ (*ekkleziastikė syneidesis*), pagal graikų teologijos apibrėžimą, o pagal lotyniškąją terminologiją – *sensus fidelium*. Krikšto ir Sutvirtinimo (patepimo Krizma) dėka kiekvienas Bažnyčios narys tam tikra forma vykdo valdžią Kristaus kūne. Šia prasme visi tikintieji (o ne tik vyskupai) yra atsakingi už tikėjimą, išpažintą per jų krikštą. Mūsų bendras mokymas yra tai, kad Dievo tauta, gavusi „Šventojo patepimą“ (*1 Jn* 2, 20 ir 27), bendrystėje su savo ganytojais negali klysti tikėjimo dalykuose (plg. *Jn* 16, 13).

8. Vyskupams, skelbiantiems Bažnyčios tikėjimą ir aiškinantiems krikščioniškosios elgsenos normas, dieviškuoju sutvarkymu tenka ypatinga užduotis. „Būdami apaštalų įpėdiniai vyskupai yra atsakingi už apaštališkojo tikėjimo bendrystę ir ištikimybę gyvenimo pagal Evangeliją reikalavimams“ (*Valamo dokumentas*, 40).

9. Susirinkimai yra pagrindinis būdas, kuriuo įgyvendinama bendrystė tarp vyskupų (plg. *Valamo dokumentas*, 52). „Ryšys su apaštališkąja bendryste susieja visus vyskopus draugėn, sujungdamas vietinių Bažnyčių *ėpiskopė* su apaštalų kolegija. Šventoji Dvasiataip pat suburia juos į kolegiją, išsaknijusią apaštalų grupės „vieną kartą visiems“ pateiktame vieninteliame tikėjimo liudijime. Tai reiškia, kad jie ne tik privalo būti suvienyti tarpusavyje tikėjimu, meile, misija, susitaikinimu, bet ir turi bendrą tą pačią atsakomybę ir tą pačią tarnystę Bažnyčiai“ (*Miuncheno dokumentas*, III, 4).

10. Šis Bažnyčios gyvenimo sinodiškasis matmuo priklauso jos giliajai prigimčiai. Galima taip pat sakyti, kad tai grindžiama Kristaus valia jo sekėjams (plg. *Mt* 18, 15–20), net jei jos kanoniniai įgyvendinimai taip pat nulemti istorijos ir socialinio, politinio bei kultūrinio konteksto. Sinodiškasis Bažnyčios matmuo atskleidžia trimis bažnytinės bendrystės lygmenimis – vietiniu, regioniniu ir visuotiniu: vietiniu, t. y. patikėtos vyskupui vyskupijos lygmeniu; regioniniu, t. y. apimančiu vietinių Bažnyčių grupę ir jos vyskopus, „pripažįstančius, kuris tarp jų yra pirmutinis“ (*Apaštalu kanonas*, 34), lygmeniu; visuotiniu, t. y. apimančiu tuos, kurie įvairiuose regionuose yra pirmutiniai (*protoi*) ir

drauge su visais vyskupais bendradarbiauja Bažnyčios visumą aprėpiančiuose dalykuose, lygmeniu. Šiuo lygmeniu taip pat *protoi* turi pripažinti, kuris tarp jų yra pirmutinis.

11. Bažnyčia egzistuoja daugelyje įvairių vietų, ir tai išreiškia jos visuotinumą. Būdama „visuotinė“ ji yra gyvas organizmas – Kristaus Kūnas. Kiekviena vietinė Bažnyčia, būdama bendrystėje su kitomis vietinėmis Bažnyčiomis, išreiškia vieną ir nedalomą Dievo Bažnyčią. Todėl būti „visuotinė“ reiškia būti bendrystėje su viena visų laikų ir kiekvienos vietos Bažnyčia. Štai kodėl eucharistinės komunijos nutraukimas reiškia vienos iš pagrindinių Bažnyčios ypatybių, jos visuotinumą, sužeidimą.

2. Valdžia

12. Kalbėdami apie valdžią, turime omenyje *exousia*, kaip aprašyta Naujajame Testamente. Bažnyčios valdžia kyla iš jos Viešpaties ir Galvos – Jėzaus Kristaus. Kristus, gavęs savo valdžią iš Dievo Tėvo po prisikėlimo per Šventąją Dvasią, pasidalijo ja su apaštalais (plg. *Jn* 20, 22). Per apaštalus ji buvo perduota jų įpėdiniais vyskupams, o per juos – visai Bažnyčiai. Mūsų Viešpats Jėzus Kristus šią valdžią vykdė įvairiais būdais, kuriais iki jos eschatologinio išsipildymo (plg. *1 Kor* 15, 24–28) Dievo karalystė pasirodo pasauliui: skelbdamas mokymą (plg. *Mt* 5, 2; *Lk* 5, 3); darydamas stebuklus (plg. *Mk* 1, 30–34; *Mt* 14, 35–36); išvarydamas netyrąsias dvasias (plg. *Mk* 1, 27; *Lk* 4, 35–36); atleisdamas nuodėmes (plg. *Mk* 2, 10; *Lk* 5, 24); vesdamas mokinius išganymo keliais (*Mt* 16, 24). Pagal gautą iš Kristaus įgaliojimą (plg. *Mt* 28, 18–20) apaštalams, po to ir vyskupams būdingos valdžios vykdymas apima Evangelijos skelbimą ir mokymą, pašventinimą per sakramentus, ypač Eucharistiją, ir pastoracinį vadovavimą tikintiesiems (plg. *Lk* 10, 16).

13. Valdžia Bažnyčioje priklauso pačiam Jėzui Kristui, vienintelei Bažnyčios Galvai (plg. *Ef* 1, 22; 5, 23). Bažnyčia, būdama jo kūnas, per Šventąją Dvasią dalyvauja jo valdžioje (plg. *Jn* 20, 22–23). Valdžios Bažnyčioje tikslas yra suburti visą žmoniją Jėzuse Kristuje (plg. *Ef* 1, 10; *Jn* 11, 52). Valdžia, susijusi su šventimais gauta malone, nėra privati ją gaunančiųjų nuosavybė nei bendruomenės deleguojamas dalykas; tai veikiau Šventosios Dvasios dovana, skirta bendruomenės tarnystei (*diakonia*) ir niekad nevykdoma už bendruomenės ribų. Jos vykdymas apima visos bendruomenės dalyvavimą, kai vyskupas yra Bažnyčioje, o Bažnyčia – vyskupe (plg. *šv. Kiprijonas, Ep.* 66, 8).

14. Kristaus vardu ir Šventosios Dvasios galia Bažnyčioje vykdoma valdžia visomis formomis ir visais lygmenimis turi būti meilės tarnystė (*diakonia*), kaip tai buvo Kristaus atveju (plg. *Mk* 10, 45; *Jn* 13, 1–16). Mū-

sų aptariamoji valdžia, kadangi ji išreiškia dieviškąją valdžią, gali egzistuoti Bažnyčioje išskirtinai tik meile tarp to, kuris ją vykdo, ir tų, kurie jai pavaldūs. Todėl tai yra valdžia be dominavimo, be fizinės ar moralinės prievartos. Kadangi ji yra dalyvavimas nukryžiuotojo ir išaukštintojo Viešpaties, kuriam buvo duota visa valdžia danguje ir žemėje (plg. *Mt* 28, 18), *exousia*, ji gali ir privalo reikalauti klusnumo. Tuo pat metu dėl įsikūnijimo ir Kryžiaus ji radikaliai skiriasi nuo tos valdžios, kurią vykdo tautų vadovai ar šio pasaulio galingieji (plg. *Lk* 22, 25–27). Nors ši valdžia patikėta žmonėms, kurie dėl silpnybės ir nuodėmės dažnai gundomi ja piktnaudžiauti, nepaisant to, pačia savo prigimtimi evangelinis valdžios tapatinimas su tarnyste sudaro pamatinę Bažnyčios normą. Krikščionims valdyti tolygu tarnauti. Bažnytinės valdžios vykdymas ir dvasinis veiksmingumas laiduojamas laisvu sutikimu ir savanorišku bendradarbiavimu. Asmeniniu lygmeniu tai virsta klusnumu Bažnyčios valdžiai sekant Kristumi, kuris su meile pakluso Tėvui net iki mirties, iki kryžiaus mirties (plg. *Fil* 2, 8).

15. Valdžia Bažnyčioje grindžiama mokinių bendruomenėje esančiu ir gyvu Dievo žodžiu. Raštas yra apreiškėtas Dievo žodis, Bažnyčia tai suvokė per joje esančią ir veikiančią Šventąją Dvasią ir iš apaštalų gautą gyvąją tradiciją. Šios tradicijos šerdis yra Eucharistija (plg. *1 Kor* 10, 16–17; 11, 23–26). Rašto autoritetas kyla iš to, kad tai yra Dievo žodis, kuris, skaitomas Bažnyčioje ir Bažnyčios, perteikia išganymo Evangeliją. Per Raštą Kristus kreipiasi į susirinkusią bendruomenę ir kiekvieno tikinčiojo širdį. Bažnyčia per joje esančią Šventąją Dvasią autentiškai aiškina Raštą, atsiliepdama į laiko ir vietos poreikius. Nuolatinis bažnytinių susirinkimų paprotys iškilmingai padėti evangelijas vidury susirinkusiųjų liudija Kristaus buvimą jo Žodyje, kuris yra būtinas visų diskusijų ir sprendimų atsparos taškas, ir tuo pat metu patvirtina Bažnyčios autoritetą aiškinti šį Dievo žodį.

16. Dievas savo dieviškuoju planu nori, kad jo Bažnyčia turėtų į išganymą nukreiptą struktūrą. Šiai esminei struktūrai priklauso išpažįstamas tikėjimas ir pagal apaštališkąją įpėdinystę švenčiami sakramentai. Bažnytinės bendruomenės valdžia yra susijusi su šia esmine struktūra: jos vykdymas reguliuojamas Bažnyčios kanonais ir statutais. Kai kurios iš šių normų gali būti įvairiai taikomos pagal bažnytinės bendrystės poreikius ne tuo pačiu laiku ir skirtingose vietose, išlaikant sąlygą, kad visuomet išlieka gerbiama esminė Bažnyčios struktūra. Taigi, taip kaip sakramentų bendrystė suponuoja kaip sąlygą bendrystę tame pačiame tikėjime (plg. *Bari dokumentas*, 29–33), taip ir siekiant visiškos bažnytinės bendrystės tarp mūsų Bažnyčių turi būti abipusiškai pripažįstami kanoninių įstatymų leidybos teisėti skirtingumai.

II. Trejopas sinodiškumo ir valdžios aktualizavimas

17. Nurodę sinodiškumo ir valdžios Bažnyčioje pagrindus ir pažymėję šių sąvokų turinio sudėtingumą dabar turime atsakyti į šiuos klausimus: kaip Bažnyčios instituciniai elementai regimai išreiškia *koinōnia* slėpinį ir jam tarnauja? Kaip kanoninės Bažnyčių struktūros išreiškia jų sakramentinį gyvenimą? Tai gi išskyrėme tris bažnytinių institucijų lygmenis: apie vyskupą susibūrusią vietinę Bažnyčią; regioną, kurį sudaro keletas kaimyninių vietinių Bažnyčių; taip pat visas apgyventas žemes (*oikoumene*), apimančias visas vietines Bažnyčias.

1. Vietinis lygmuo

18. Dievo Bažnyčia egzistuoja ten, kur yra Eucharistijoje susibūrusi bendruomenė, tiesiogiai ar per presbiterius vadovaujama teisėtai išventinto į apaštališkąją įpėdinystę vyskupo, mokančio iš apaštalų gauto tikėjimo bendrystėje su kitais vyskupais ir jų Bažnyčiomis. Šios Eucharistijos ir šios tarnystės vaisius yra suburti ir tikėjimo, maldos, misijos, broliškos meilės ir tarpusavio pagalbos autentišką bendrystę visus tuos, kurie krikštu gavo Kristaus Dvasią. Ši bendrystė yra aplinka, kurioje vykdoma visa bažnytinė valdžia. Bendrystė yra šio vykdymo kriterijus.

19. Kiekvienos vietinės Bažnyčios misija yra Dievo malone būti vieta, kur tarnaujama Dievui ir jis garbinamas, kur skelbiama Evangelija, kur švenčiami sakramentai, kur tikintieji siekia palengvinti pasaulio vargą ir kur kiekvienas tikintysis gali rasti išganyką. Ji yra pasaulio šviesa (plg. *Mt* 5, 14–16), raugas (plg. *Mt* 13, 33), kunigiškoji Dievo bendruomenė (plg. *1 Pt* 2, 5 ir 9). Ją valdančios kanoninės normos siekia užtikrinti šią misiją.

20. Per tą patį krikštą, darantį žmogų Kristaus nariu, kiekvienas pakrikštytas asmuo yra pašauktas pagal vienos Šventosios Dvasios dovanas tarnauti bendruomenėje (*1 Kor* 12, 4–27). Per bendrystę, kai visi nariai tarnauja vieni kitiems, vietinė Bažnyčia savo struktūra jau atrodo „sinodinė“ arba „surinkiminė“. Šis „sinodiškumas“ pasirodo ne tik solidarumo, tarpusavio pagalbos ir papildomumo santykiais, siejančiais tarpusavyje išventintąsias tarnybas. Presbiteratas yra vyskupo surinkimas (plg. šv. Ignacas Antiochietis. *IgnTrall*, 3), o diakonas yra jo dešinioji ranka (*Didascalio Apostolorum*, 2, 28, 6). Taigi pagal šv. Ignaco Antiochiečio siūlymą viskas darytina sutartinai (plg. *IgnEph*, 6). Tačiau sinodiškumas taip pat apima visus bendruomenės narius, pagal bažnytinės bendrystės reikalavimą klausančius vyskupo, kuris yra vietinės Bažnyčios *protos* ir galva (*kephale*). Laikantis Rytų ir Vakarų tradicijų, aktyvus pasauliečių, tiek vyrų, tiek moterų, vienuolių ir pašvęstųjų asmenų dalyvavimas vyskupijoje ir parapijoje įgyvendinamas įvairiomis tarnystės ir misijos formomis.

21. Bendruomenės narių charizmos kyla iš vienos Šventosios Dvasios ir yra nukreiptos visų labui. Šis faktas nušviečia tiek reikalavimus, tiek ribas kiekvieno esančio Bažnyčioje valdžiai. Neturėtų būti nei pasyvumo, nei funkcijų pavadavimo, nei aplaidumo, nei dominavimo vienas kito atžvilgiu. Visos Bažnyčios charizmos bei tarnystės sueina į vienybę vyskupo, tarnaujančio vietinės Bažnyčios bendrystei, tarnyboje. Visi Šventosios Dvasios pašaukti atsinaujinti per sakramentus ir nuolatiniu atsivertimu (*metanoia*) atsiliepti, kad būtų laiduojama jų bendrystė tiesoje ir meilėje.

2. Regioninis lygmuo

22. Kadangi Bažnyčia vietinės Bažnyčios *synaxis* [sambūryje] pasirodo esanti visuotinė, šis visuotinumasis turi iš tikrųjų pasireikšti bendrystėje su kitomis Bažnyčiomis, išpažįstančiomis tą patį apaštališkąjį tikėjimą ir turinčiomis tą pačią esminę bažnytinę struktūrą, pradedant nuo tų, kurios yra tarpusavio kaimynystėje dėl savo bendros atsakomybės už misiją šiame regione (plg. *Miuncheno dokumentas*, III, 3 ir *Valamo dokumentas*, 52 ir 53). Bendrystė tarp Bažnyčių išreiškiama vyskupų šventinimu. Šie šventimai pagal kanoninę tvarką teikiami trijų ar daugiau, o mažiausiai dviejų vyskupų (plg. Nikėjos Susirinkimas, 4 kan.), kurie veikia episkopato ir visos Dievo tautos vardu, patys gavę savo tarnybą iš Šventosios Dvasios apaštališkosios įpėdinystės rankų uždėjimu. Kai tai vykdoma pagal kanonus, laiduojama bendrystė tarp Bažnyčių tikrame tikėjime, sakramentuose ir bažnytiniame gyvenime, taip pat gyva bendrystė su anksesnėmis kartomis.

23. Tokia veiksminga bendrystė tarp kelių vietinių Bažnyčių, kurių kiekviena yra visuotinė Bažnyčia apibrėžtoje vietoje, išreiškiama tam tikromis praktikomis: kaimyninių vyskupų vyskupams dalyvaujant vietinės Bažnyčios vyskupo šventimuose; pakviečiant Bažnyčios vyskupą koncelebruoti vietinės Bažnyčios *synaxis*; priimant tikinčiuosius iš kitų Bažnyčių dalyvauti prie Eucharistijos stalo; pasikeičiant laiškais šventimų proga, teikiant medžiaginę pagalbą.

24. Rytuose ir Vakaruose priimtas kanonas išreiškia ryšį tarp vietinių regiono Bažnyčių: „Kiekvienos provincijos (*ethnos*) vyskupai turi pripažinti, kuris vienas iš jų yra pirmutinis (*protos*), laikyti jį galva (*kephale*) ir nieko svarbaus nedaryti be jo pritarimo (*gnome*); kiekvienas vyskupas gali imtis tik to, kas susiję su jo vyskupija (*paroikia*) ir jai priklausančiomis teritorijomis. Tačiau pirmutinis (*protos*) negali nieko daryti be visų pritarimo. Šiuo būdu vyraus sutarimas (*homonoia*), ir Dievas bus šlovinamas per Viešpatį Šventojoje Dvasioje“ (*Apaštališkasis kanonas*, 34).

25. Ši norma, keliomis formomis pakartotinai išskylanči kanoninėje tradicijoje, taikoma visiems regiono, taip

pat provincijos, metropolijos ar patriarchato vyskupų santykiams. Jos praktinį pritaikymą galima aptikti provincijos, regiono ar patriarchato sinoduose ar susirinkimuose. Tas faktas, kad regioninio sinodo sandara yra visuomet iš esmės episkopatinė, net jei tai apima kitus bažnyčios narius, atskleidžia sinodinės valdžios prigimtį. Tik vyskupai turi sprendžiamąjį balsą. Sinodo valdžia yra grindžiama pačios vyskupo tarnybos prigimtimi ir išreiškia kolegialią episkopato prigimtį tarnaujant Bažnyčių bendrystei.

26. Sinodas (arba susirinkimas) implikuoja visų regiono vyskupų dalyvavimą. Jis valdomas konsensuso ir sutarimo (*homonoia*) principu, kuris reiškiamas Eucharistiniu šventimu, kaip nurodoma anksčiau minėto 34 Apaštalų kanono galutinėje doksologijoje. Tačiau išlieka faktas, kad kiekvienas vyskupas savo pastoracijoje yra teisėjas ir atsakingas Dievui dėl savo vyskupijos reikalų (plg. šv. Kiprijonas. *Ep* 55, 21); taigi jis yra savo vietinės Bažnyčios visuotinio saugotojas ir privalo visuomet rūpestingai puoselėti visuotinę bendrystę su kitomis Bažnyčiomis.

27. Iš to seka, kad regioninis sinodas ar susirinkimas neturi jokios valdžios kitiems bažnytiniais regionams. Vis dėlto informacijos pasikeitimas ir konsultacijos tarp keleto sinodų atstovų yra visuotinio, taip pat broliškos tarpusavio pagalbos ir meilės išraiška, ir tuo turėtų vadovautis visos vietinės Bažnyčios dėl didesnio bendro gėrio. Kiekvienas vyskupas yra atsakingas už visą Bažnyčią drauge su visais savo kolegomis vienoje ir toje pačioje apaštališkoje misijoje.

28. Šiuo būdu kai kurios bažnytinės provincijos ėmė stiprinti savo bendros atsakomybės ryšius. Tai buvo vienas iš veiksnių, dėl kurių Bažnyčios istorijoje atsirado patriarchatai. Patriarchatų sinodai vadovaujami tais pačiais ekleziologiniais principais ir tomis pačiomis kanoninėmis normomis kaip ir provincijų sinodai.

29. Vėlesniais amžiais tiek Rytuose, tiek Vakaruose išsirutuliojo kai kurios naujos vietinių Bažnyčių bendrystės konfigūracijos. Krikščioniškuosiuose Rytuose buvo įkurti nauji patriarchatai ir autokefalinės Bažnyčios, o Lotynų Bažnyčioje neseniai atsirado ypatingas vyskupų sambūrio modelis, vyskupų konferencijos. Ekleziologiniu požiūriu tai nėra vien administraciniai padaliniai: jie išreiškia bendrystės dvasią Bažnyčioje sykiu atsižvelgiant į žmogiškųjų kultūrų skirtingumus.

30. Iš tikrųjų regioninis sinodiškumas, kad ir kokie būtų jo bruožai ir kanoninis reguliavimas, rodo, jog Dievo Bažnyčia nėra atkirsta nuo savo žmogiškųjų šaknų asmenų ar vietinių Bažnyčių bendrystė. Kadangi tai yra išganymo bendruomenė ir šis išganymas yra kūrinių atkūrimas (plg. Šv. Irenėjus. *Adv-Haer*, 1, 36, 1), ji apima žmogaus asmenį su visu tuo, kas žmogų susieja su Dievo sukurta žmogiškąja tik-

rove. Bažnyčia nėra tik individų rinkinys; ją sudaro įvairios kultūrinės, istorinės ir socialinės struktūros.

31. Per vietinių Bažnyčių susigrupavimą regioniniu lygmeniu visuotinumas pasirodo savo tikrąja šviesa. Tai išreiškia, kad išganymas yra ne nediferencijuotoje visatoje, bet tokioje žmonijoje, kokią Dievas ją sukūrė ir kokią ateina išgelbėti. Išganymo slėpinyje žmogiškoji prigimtis yra tuo pat metu priimama savo pilnatve ir gydoma nuo to, ko į ją įmaišė nuodėmė per pasitenkinimą savimi, puikybę, nepasitikėjimą kitais, agresyvumą, pavydą, melą ir neapykantą. Bažnytinė *koinōnia* yra dovana, per kurią visa žmonija suvienijama draugėn prisikėlusio Viešpaties Dvasia. Ši Dvasios sukurta vienybė, toli gražu netapdama uniformišku, reikalauja ir šitaip išlaiko – o tam tikru būdu skatina – įvairovę ir ypatingumą.

3. Visuotinis lygmuo

32. Kiekviena vietinė Bažnyčia yra bendrystėje ne tik su kaimyninėmis Bažnyčiomis, bet ir su vietinių Bažnyčių visuma, tomis, kurios dabar yra pasaulyje, kurios buvo nuo pradžios, ir tomis, kurios bus ateityje, taip pat su jau pašlovinta Bažnyčia. Pagal Kristaus valią Bažnyčia yra viena ir nedaloma, visuomet ir kiekvienoje vietoje ta pati. Abi šalys išpažįsta Nikėjos-Konstantinopolio išpažinime, jog Bažnyčia yra viena ir visuotinė. Jos visuotinumas apima ne tik žmogiškųjų bendruomenių skirtingumą, bet ir jų pamatinę vienybę.

33. Todėl aišku, kad vieną ir tą patį tikėjimą dera išpažinti ir išgyventi visose vietinėse Bažnyčiose, visur švęsti tą pačią vienintelę Eucharistiją, ir viena ir ta pati apaštališkoji tarnystė turi būti vykdoma visose bendruomenėse. Vietinė Bažnyčia negali pakeisti visuotinių susirinkimų suformuluoto tikėjimo išpažinimo, tačiau ji visuomet turėtų duoti „tinkamus atsakymus į naujas problemas, atsakymus, pagrįstus Raštais, suderintus ir iš esmės išlaikančius tęstinumą su ankstesnėmis dogmų išraiškėmis“ (*Bari dokumentas*, 29). Lygiai taip pat vietinė Bažnyčia savo vienašaliu sprendimu negali pakeisti pamatinio dalyko dėl tarnybos formos nei švęsti Eucharistijos savavališkai atsiskyrusi nuo kitų vietinių Bažnyčių, tuo rimtai nepažeisdama bažnytinės bendrystės. Visi šie dalykai liečia patį bendrystės ryšį – taigi pačią Bažnyčios esmę.

34. Dėl šios bendrystės visos Bažnyčios per kanonus reguliuoja viską, kas susiję su Eucharistija ir sakramentais, tarnyba ir iššventinimu, tikėjimo perteikimu (*paradosis*) ir mokymu (*didaskalia*). Yra aišku, kodėl šioje srityje reikia kanoninių taisyklių ir disciplinos normų.

35. Istorijos tėkmėje iškilus rimtoms problemoms, pažeidžiančioms Bažnyčių visuotinę bendrystę ir sutarimą – dėl autentiško tikėjimo aiškinimo, dėl tarny-

bū ir jų santykio su visa Bažnyčia ar dėl bendros ištikimybės Evangelijai reikalaujamos disciplinos – būdavo atsižvelgiama į visuotinius Bažnyčios susirinkimus. Šie susirinkimai visuotiniai ne tik todėl, kad suburdavo visų regionų vyskopus, ir ypač vyskopus iš penkių didžiųjų sostų pagal senąją tvarką (*taxis*): Romos, Konstantinopolio, Aleksandrijos, Antiochijos ir Jeruzalės. Visuotiniai ir dėl to, kad jų iškilmingi doktrininiai sprendimai ir jų bendros tikėjimo formulotės, ypač kertinės svarbos dalykuose, įpareigoja visas Bažnyčias ir visus tikinčiuosius visais laikais ir visose vietose. Štai kodėl visuotinių Susirinkimų sprendimai išlieka normatyvūs.

36. Visuotinių susirinkimų istorija rodo, kas laikytina jų ypatinga savybe. Šį dalyką reikia studijuoti ir toliau tęsiant dialogą, ir atsižvelgiant į bažnytinių struktūrų evoliuciją pastaraisiais šimtmečiais tiek Rytuose, tiek Vakaruose.

37. Susirinkimų sprendimų visuotinumą pripažįstamas per ilgą ar trumpą priėmimo procesą, kai Dievo tauta kaip visuma – apmąstydamą, ištirdamą, diskutuodamą ir meldamasi – šiuose sprendimuose pripažįsta vietinių Bažnyčių apaštališką tikėjimą, kuris visuomet buvo tas pats ir kurio mokytojai (*didaskaloi*) ir sergėtojai yra vyskupai. Šis priėmimo procesas Rytuose ir Vakaruose interpretuojamas skirtingai, atsižvelgiant į jų atitinkamas kanonines tradicijas.

38. Todėl surinkimiškumas, arba sinodiškumas, apima nepalyginti daugiau negu susirinkusius vyskopus. Tai apima taip pat jų Bažnyčias. Vyskupai yra tikėjimo saugotojai ir suteikia balsą Bažnyčių tikėjimui. Vyskupų sprendimai turi būti priimami Bažnyčių gyvenime, ypač liturginiame. Kiekvienas visuotinis susirinkimas, priimamas kaip toks visapusiška ir tikra prasme, yra atitinkamai tarnystė visos Bažnyčios bendrystei ir šios bendrystės išraiška.

39. Skirtingai nuo diecezinių ir regioninių sinodų, visuotinis susirinkimas nėra „institucija“, kurios dažnumas gali būti reguliuojamas kanonais; tai yra veikiau „įvykis“, *kairos*, įkvėptas Šventosios Dvasios, kuri vadovauja Bažnyčiai, kad joje kildintų jai reikiamas ir atitinkančias jos prigimtį institucijas. Ši darna tarp Bažnyčios ir susirinkimų yra tokia gili, jog net įvykus tarp Rytų ir Vakarų skilimui, dėl kurio tapo neįmanoma šaukti visuotinių susirinkimų griežtą šio žodžio prasme, abi Bažnyčios ir toliau šaukdavo susirinkimus kilus rimtai krizei. Šie susirinkimai suburdavo vietinių Bažnyčių vyskopus, esančius bendrystėje su Romos sostu arba atitinkamai, nors tai buvo suvokiama kitaip, su Konstantinopolio sostu. Romos Katalikų Bažnyčioje kai kurie iš šių Vakaruose vykusių susirinkimų buvo laikomi visuotiniais. Ši situacija, įpareigojusi abi krikščionybės puses šaukti joms abiem būdingus susirinkimus, puoselėjo nesutari-

mus, prisidėjusius prie abipusio susvetimėjimo. Reikia ieškoti priemonių, leidžiančių atkurti visuotinį sutarimą.

40. Per pirmąjį tūkstantmetį visuotinė Bažnyčių bendrystė įprastinėje įvykių tėkmėje buvo palaikoma per broliškus santykius tarp vyskupų. Šie santykiai tarp pačių vyskupų, tarp vyskupų ir jų atitinkamų *protoi*, taip pat tarp pačių *protoi* pagal ankstyvosios Bažnyčios paliudytą kanoninę tvarką (*taxis*) puoselėjo ir stiprino bažnytinę bendrystę. Istorijoje dokumentuotos konsultacijos, laišakai ir kreipimaisi į didžiuosius vyskupijų sostus, ypač į Romos sostą, gyvai išreiškia *koinônia* sukuriama solidarumą. Kanoniniai patvarkymai, tokie kaip pagrindinių vyskupijų sostų vyskupų vardų įtraukimas į diptichus ir tikėjimo išpažinimo perdavimas kitiems patriarchams rinkimų proga, yra konkreti *koinônia* išraiška.

41. Abi šalys sutinka, kad ši kanoninė *taxis* buvo visų pripažįstama nepadalytos Bažnyčios eroje. Toliau jos sutinka, jog Roma, kaip „meile pirmininkaujanti“ Bažnyčia, pasak šv. Ignaco Antiochiečio frazės (*Ad Rom*, Prologas), užėmė pirmutinę vietą toje *taxis* ir kad Romos vyskupas dėl to buvo *protos* tarp patriarchų. Tačiau jos nesutinka dėl šios eros istorinių liudijimų interpretacijos, dėl Romos vyskupo kaip *protos* prerogatyvų – dalyko, kuris jau pirmajame tūkstantmetyje buvo suprantamas skirtingai.

42. Visuotiniuose susirinkimuose visuotiniu lygmeniu vykdomas sinodiškumas numano aktyvų Romos vyskupo, kaip didžiųjų sostų vyskupų *protos*, vaidmenį siekiant susirinkusių vyskupų sutarimo. Nors Romos vyskupas nešaukdavo pirmųjų amžių visuotinių susirinkimų nei asmeniškai jiems nevadovaudavo, vis dėlto jis buvo glaudžiai įsitraukęs į susirinkimų nutarimų priėmimo procesą.

43. Primatas ir sinodiškumas yra tarpusavyje susiję. Todėl primatas skirtingais Bažnyčios gyvenimo lygmenimis – vietiniu, regioniniu ir visuotiniu – turi būti visuomet apmąstomas sinodiškumo kontekste, o sinodiškumas, analogiškai – primato kontekste. Dėl primato įvairiais lygmenimis norime patvirtinti šiuos punktus:

1. Primatas visais lygmenimis yra tvirtai pagrįsta Bažnyčios kanoninėje tradicijoje praktika. 2. Nors primatas visuotiniu lygmeniu pripažįstamas tiek Rytuose, tiek Vakaruose, skirtingai suprantami jo vykdymo būdai, taip pat jo bibliniai bei teologiniai pagrindai.

44. Rytų ir Vakarų istorijoje, bent iki devintojo šimtmečio, pagal to meto sąlygas buvo pripažįstama virtinė prerogatyvų, visuomet sinodiškumo kontekste, skiriamų *protos* arba *kephale* kiekvienu nustatytu bažnytiniu lygmeniu: vietiniu lygmeniu prerogatyva pripažįstama

vyskupui kaip savo vyskupijos *protos* jo presbiterių ir liaudies atžvilgiu; regioniniu lygmeniu – kiekvienos metropolijos *protos* provincijos vyskupų atžvilgiu, o kiekvieno iš penkių patriarchatų *protos* – šių teritorijų metropolitų atžvilgiu; galiausiai visuotiniu lygmeniu – Romos vyskupui kaip *protos* tarp patriarchų. Šis lygmenų išskyrimas nesumenkina sakramentinės kiekvieno vyskupo lygybės ar kiekvienos vietinės Bažnyčios visuotinum.

Išvada

45. Lieka išsamiau patyrinti klausimą dėl Romos vyskupo vaidmens visų Bažnyčių bendrystei. Kokia ypatinga „pirmutinio sosto“ vyskupo funkcija *koinōnia* ekleziologijoje, atsižvelgiant į tai, kas šiame tekste pasakyta apie sinodiškumą ir valdžią? Kaip pirmojo tūkstantmečio bažnytinės praktikos šviesoje dera suvokti ir išgyventi Vatikano I ir II Susirinkimo mokymą apie visuotinį primatą? Tai yra kertiniai klausimai tęsiant mūsų dialogą ir viliantis atkurti visapusišką bendrystę tarp mūsų.

46. Mes, Jungtinės tarptautinės teologinio dialogo tarp Romos Katalikų Bažnyčios ir Ortodoksų Bažnyčios komisijos nariai, esame įsitikinę, kad pateiktasis pareiškimas dėl bažnytinės bendrystės sinodiškumo ir valdžios išreiškia pozityvią ir reikšmingą pažangą mūsų dialoge ir duoda tvirtą pagrindą ateityje diskutuoti primato klausimu visuotiniu Bažnyčios lygmeniu. Suvokiame, jog lieka daug sunkių neišnagrinėtų klausimų, tačiau tikimės, kad palaikomi Jėzaus maldos „Tegul visi bus viena <...> kad pasaulis įtikėtų“ (Jn 21, 17) ir pakludami Šventajai Dvasiai galime statyti ant jau pasiekto susitarimo pagrindo. Iš naujo patvirtindami ir išpažindami „vieną Viešpatį, vieną tikėjimą ir vieną krikštą“ (Ef 4, 5), šloviname Dievą, mus draugėn subūrusią Švenčiausiąją Trejybę – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią.

Nuoroda

(1) Ortodoksų dalyviams buvo svarbu pabrėžti, kad sąvokos „Bažnyčia“, „visuotinė Bažnyčia“, „nepadalyta Bažnyčia“ ir „Kristaus Kūnas“ šiame dokumente ir kituose Jungtinės komisijos dokumentuose jokiū būdu nesumenkina Ortodoksų Bažnyčios savivokos kaip vienos, šventos, visuotinės ir apaštalinės Bažnyčios, apie kurią kalba Nikėjos išpažinimas. Katalikų požiūriu ta pati savivoka suponuoja: viena šventa, visuotinė ir apaštalinė Bažnyčia *subsistuoja* Katalikų Bažnyčioje (*Lumen gentium*, 8); tai neatmeta pripažinimo, jog tikrosios Bažnyčios elementų yra taip pat už Katalikų bendrijos.

Kardinolų užduotis – skelbti Kristaus tiesą

(KAP) Anot popiežiaus Benedikto XVI, kardinolų užduotis yra skelbti pasauliui Kristaus tiesą, „reiškiančią viltį kiekvienam žmogui ir visai žmonių šeimai“. Per kartu su naujais kardinolais aukotas šv. Mišias Kristaus Karaliaus šventės dieną popiežius pavadino Paulių VI, Joną Paulių I ir Joną Paulių II Kristaus karalystės „autentiškais šaukliais“ šiandiniame pasaulyje. Benediktas XVI, šv. Mišių metu įteikęs naujesiems kardinolams kardinoliškuosius žiedus, sakė, kad tokią užduotį, padedamas kardinolų, ketinąs vykdyti ir jis pats.

Benediktas XVI priminė esminę kryžiaus reikšmę. Nukryžiuojimo scena, anot jo, visose keturiose evangelijose esanti „tiesos akimirka“, kai šventovės uždanga perplyšta ir tampa regima „šventų šventoji“. Per nukryžiuotąjį Jėzų vykstant didžiausias pasaulyje galimas Dievo apsiųskimas, nes „Dievas yra meilė“, o Jėzaus mirtis ant kryžiaus esąs „aukščiausias savęs atidavimo aktas“. Tokia scena pavaizduota ant kardinoliškojo žiedo. Tik draugystė su Jėzumi kardinolystės iškilumui bei atsakomybei gali suteikti „prasmės bei vertės“. Visa Bažnyčios hierarchija, „kiekviena charizma ir kiekviena bažnytinė tarnyba“ tarnaujanti vien „Kristaus valdžiai“.

Melsti taikos ir vienybės, pasak popiežiaus, yra pirmutinė ir svarbiausia kardinolų užduotis, idant Bažnyčia galėtų būti „žmonių giminės vienybės ženklas bei įrankis“. Benediktas XVI, netiesiogiai užsimindamas apie prieš kelias dienas vykusį kardinolų susirinkimą ekumenizmo klausimais, sakė, jog kardinolų maldai jis patikęs taiką „tarp visų Kristaus mokių“; toji taika esanti „Kristaus į pasaulį atneštos taikos ženklas“.

Po pamokslo naujieji kardinolai po vieną priėję prie popiežiaus gavo iš jo auksinį kardinoliškąjį žiedą.

Krikščionybė – ne europietiška religija

(KAP) Pasak popiežiaus Benedikto XVI, krikščionybė nėra „europietiška“ religija. Per lapkričio 28 d. bendrąją audienciją popiežius pabrėžė, jog krikščionybės šaknys esančios Artimuosiuose Rytuose. Šiandien krikščionybė laikoma europietišku dalyku, vėliau padariusiu poveikį kitoms pasaulio dalims. Tuo tarpu iš tikrųjų krikščionių religija atsirado Jeruzalėje ir be žydiškų šaknų liktų nesuprantama. Iš Jeruzalės krikščionybė sklido tiek į graikų-romėnų pasaulį, tiek į Rytus, į persų-indų pasaulį.

Tęsdamas savo katechezes apie ankstyvosios Bažnyčios asmenybes, popiežius tą dieną apžvelgė didžiausią iš sirų Bažnyčios tėvų, šventąjį Efraimą Sirietį (306–373), kilusį iš Nisibio Rytų Anatolijoje. Kaip diakonas ir teologijos mokytojas, Efraimas buvo visiškai atsidavęs Bažnyčios tarnybai. 363 m. Nisibį užkariavus sasanidams iš Persijos, jis persikėlė į Edesą, kur po dešimties metų mirė susirgęs maru, kuriuo užsikrėtė slaugydamas ligonius. Bažnyčios mokytojo Efraimo kūryba, pasak popiežiaus, esanti daugialypė: poleminiai raštai ir Biblijos komentarai, eiliuotos homilijos ir galiausiai gausybė himnų, kuriais jis išsiskyrė ir kaip teologas, ir kaip poetas. Šventojo teologija virtusi „liturgija ir muzika“, mat Efraimas Sirietis sykiu buvo didis kompozitorius ir muzikas.

Popiežius priminė, jog Efraimas laikęs konkretų pasaulį – greta Šventojo Rašto – „Dievo Biblija“. Jam tarpusavyje neatsiejami buvo teologija, tikėjimo apmąstymas, poezija, Dievo aukštinimas. Benediktas XVI sakė: „Bažnyčios tėvas Efraimas ir jo kūriniai skatina mus visus maitinti savo tikėjimą bei maldą didžiais ir gražiais Bažnyčios tekstais bei giesmėmis. Visa tai džiugina mūsų širdį bei stiprina mūsų tikėjimą ir viltį.“

Pristatyta popiežiaus žinia Migrantų dienos proga

(KAP) Lapkričio 28 d. Vatikane buvo paskelbta popiežiaus Benedikto XVI žinia 2008 m. sausio 13 d. švęsimos Pasaulinės migrantų dienos proga. Pristatydamas dokumentą Vatikano spaudos salėje, Popiežiškosios migrantų sielovados tarybos sekretorius arkivyskupas Agostino Marchetto akcentavo keblią vaikų bei jaunuolių padėtį: „Jaunų migrantų padėtis tikrai apgailėtina. Jų žmogaus teisės dažnai pažeidinėjamos, jie labai dažnai tampa karo ir smurto, taip pat aplaidumo, žiaurumo, lytinio išnaudojimo ir rasinės diskriminacijos aukomis. Jie netenka namų ir dėl to neturi laimingos ir šeimos kontekste saugios vaikystės.“

Arkivyskupas ypač kritikavo praktiką išdraskyti pabėgėlių šeimas. Anot jo, vis dažniau pasitaiko, kad nepilnamečiai pabėgėlių stovyklose uždaromi be savo tėvų. Vyskupas aiškino, jog taip elgtis nevalia, būtina prieš akis turėti visuminę vaiko gerovę. Arkivyskupas itin kritikavo pabėgėlių stovyklas „pietų šalyse“: „Pabėgėlių priėmimo stovyklos vėl turėtų tapti tuo, kuo jos turi būti, – laikina gyvenimo vieta. Jos iš pradžių naudingos, tačiau negali virsti nuolatine gyvenamąja vieta. Būtent Pietų šalyse vis dažniau žmonės verčiami gyventi perpildytose stovyklose – dažnai pasibaisėtinomis sąlygomis.“

Popiežius kviečia musulmonų mokslininkus į pokalbį

(KAP) 138 musulmonų mokslininkų laiško iniciatorių, Jordanijos princą Ghazi bin Muhammada popiežius Benediktas XVI pakvietė asmeniškai pasikalbėti. Susitikime turėtų dalyvauti princą paskirta mažesnė pasirašiusiųjų grupė. Lapkričio 29 d. Vatikane paskelbtame laiške popiežius taip pat padėkojo mokslininkams už jų laišką bei jo „pozityvią dvasią“.

Islamo teologai bei mokslininkai iš viso pasaulio, paraginti princą Ghazi, kaip prestižinio Jordanijos islamo instituto *Aal el Bajt* prezidento, spalio viduryje atviru laišku kreipėsi į didžiųjų krikščioniškųjų bendruomenių vadovus, kviesdami musulmonus ir krikščionis taikiai sugyventi „dėl bendros žmonijos ateities“.

Pasak valstybės sekretoriaus kardinolo Tarcisio Bertone pasirašyto rašto, Benediktas XVI sveikina bendrą iniciatyvą. „Neignoruodami ir nemenkindami mūsų kaip krikščionių ir musulmonų skirtumų, galime ir turime žvelgti į tai, kas mums vienija, – būtent tikėjimas į vieną Dievą, Kūrėją ir visuotinį Teisėją, laikų pabaigoje teisiančią kiekvieną žmogų pagal jo darbus.“ Krikščionys ir musulmonai galėtų bendradarbiauti daugeliu aspektu, įskaitant moralinių vertybių klausimus. „Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra šventas – tiek krikščionims, tiek musulmonams“, – rašoma laiške. Toks dialogas remtųsi abiejų pusių pagarba žmogaus kilnumui, vieni kitų religijos pažinimu ir bendra religine patirtimi.

Popiežius lankėsi Romos maltiečių ligoninėje

(KAP) Popiežius Benediktas XVI pakvietė ligonius advento laikotarpiu puoselėti viltį ir pasitikėjimą. Per šv. Mišias Romos Jono Krikštytojo maltiečių ligoninėje gruodžio 2 d. popiežius sakė, jog Atpirkėjo atėjimo dėka šlovinimu gali tapti ir „kančia, nepaliaujanti buvusi kančia“. Savo naujoje enciklikoje *Spe salvi* jis stengėsis atskleisti patikimos vilties, „kuria remdamiesi galime pakelti savo dabartį, net skausmingą dabartį“, pagrindus.

„Mums reikia mažesnių ar didesnių vilčių, kasdien palaikančių mus kelyje. Tačiau jų nepakanka be didelės, visa kita pranokstančios

vilties", – sakė Benediktas XVI. Tokia didelė viltis gali būti tik Dievas. Popiežius kvietė ligonius bei jų artimuosius ieškoti atramos bei paguodos Jėzuje ir niekada neprarasti pasitikėjimo. Gydytojus bei slaugytojus Benediktas XVI ragino, kad jie kiekviename ligonyje išvelgtų patį Kristų bei jam tarnautų. Jie savo darbe turėtų padaryti juntamus Dievo „gailestingosios meilės ženklus“. Popiežius taip pat patikino, jog Bažnyčiai ypač artimi visi kenčiantieji.

Pažinti Dievą kaip „gailestingą Tėvą“

(KAP) Krikščioniškosios vilties esmė – pažinti Dievą kaip gerą ir gailestingą Tėvą. Per gruodžio 2 d. Viešpaties angelo maldą Šv. Petro aikštėje popiežius Benediktas XVI sakė, kad Jėzus savo mirtimi bei prisikėlimu apreiškęs Dievo meilę ir padėjęs pagrindą „nepajudinamai vilčiai“. Todėl advento, Kristaus laukimo laiko, pradžioje jis „visai Bažnyčiai ir visiems geros valios žmonėms“ pateikė savo encikliką apie krikščioniškąją viltį.

Popiežius priminė, jog šiuolaikinio mokslo plėtra tikėjimą ir viltį vis labiau nustumė į privačią bei individualią sritį. Tačiau šiandien dramatišku būdu išaiškėjo, kad žmonijai bei visam pasauliui reikia Dievo, kitaip „jie yra be vilties“. Mokslas daug prisideda prie žmonijos gerovės, tačiau negali atpirkti žmonių. „Žmogus atperkamas meile, padarancia asmeninį bei socialinį gyvenimą gerą bei gražų“, – sakė Benediktas XVI. Didžiąją ir galutinę viltį garantuoja Dievas, „kuris yra meilė“.

Pirmasis *ad limina* vizitas iš Mongolijos

(KAP) Pirmąkart su *ad limina* vizitu į Vatikaną buvo atvykęs vyskupas iš Mongolijos. Gruodžio 3 d. popiežius suteikė audienciją Wenceslao Padilla, nuo 2003 m. Ulan Batoro vyskupui, vadovaujančiam nedidelei, tačiau labai gyvybingai Katalikų Bažnyčiai.

Šventasis Sostas ir Mongolija diplomatinis santykius užmezgė 1992 m. Tais pačiais metais į šią šalį atvyko trys Marijos Nekaltosios Širdies kongregacijos misionieriai, davę pradžią sėkmingai misijų veiklai, prasidėjusiai praktiškai iš naujo. Vatikanas šiai kongregacijai buvo patikėjęs šios Azijos šalies evangelizaciją dar 1922 m., tačiau misionieriams tada labai greitai liautasi išdavinėti įvažiavimo vizas. Šįsyk kongregacijos misionierius lydėjo didesnė sėkmė. Susipažinęs su pranešimais apie didžiulį susidomėjimą krikščionybe ir be perstojo didėjančią katalikų bendruomenę, Jonas Paulius II 2003 m. svarstė apie kelionę į šią šalį, tačiau jos teko atsisakyti dėl pablogėjusios popiežiaus sveikatos bei kilusios SARS epidemijos.

Nors Katalikų Bažnyčios istorija Mongolijoje trumpa, krikščionybės ženklų tarp mongolų galima surasti iki pat pirmojo tūkstantmečio. Apaštališkajai Rytų Bažnyčiai, senosios persų karalystės Bažnyčiai, priklausė ištisi tautos sluoksniai bei daug svarbių asmenybių, taip pat iš artimiausios Čingischano aplinkos.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
mons. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbras / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
322758
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.
ISSN 1392-6098

© 2007, „Bažnyčios žinios“